

Perspectiefnota

4 juni 2024

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	4
2. Inleiding	5
3. Financiën	7
3.1 Samenvatting financieel beeld	7
3.2 Algemene uitkering	8
3.3 Kredieten	9
3.4 Reserves	10
3.5 Voortgang uitvoering Omgevingsvisie Ede 2024	11
4. Nieuw beleid/knelpunten per programma	13
4.1 Programma Maatschappelijke voorzieningen	14
4.2 Programma Preventieve ondersteuning	18
4.3 Programma Individuele ondersteuning	20
4.4 Programma Economie en Mobiliteit	23
4.5 Programma Ruimtelijke ontwikkeling	25
4.6 Programma Veiligheid	29
4.7 Programma Kwaliteit leefomgeving	30
4.8 Programma Bestuur en Organisatie	32
5. Actualisatie	35
6. Ombuigingen vanaf ravijnjaar 2026	38
7. Bijlagen	40
Bijlage 1A - Overzicht mutaties	41
Bijlage 1B - Overzicht programmaplannen	44
Bijlage 1C - Overzicht actuele begroting 2024	46
Bijlage 2 - Overzicht reserves	48
Bijlage 3 - Overzicht voorzieningen	48
Bijlage 4 - Kredietaanvragen	51

1. Voorwoord

Dit jaar presenteren we weer een Perspectiefnota zoals u dat van ons gewend bent. Tegelijk ook de eerste waar ik als wethouder Financiën verantwoordelijk voor ben. De afgelopen twee jaar kozen we voor een beleidsarme voorjaarsbrief. We deden dit vanwege de onzekerheid over de bijdragen voor gemeenten vanuit het Rijk. Omdat we van het Rijk geen positieve signalen ontvangen dat dit gaat veranderen, gaan we ons voorbereiden op financieel andere tijden.

Als college zijn we twee jaar geleden gestart met veel ambitie voor Ede. Het is nodig om onze schouders hier ferm onder te zetten, want in de afgelopen jaren zijn de uitdagingen gegroeid. Om dezelfde ambitie uit te kunnen voeren, moeten we vaak nieuwe wegen bewandelen.

In de (jeugd)zorg voeren we de broodnodige veranderingen door om de zorg betaalbaar en doelmatig te houden. Onze boeren willen we zo veel mogelijk zekerheid bieden over hun toekomst, in combinatie met het versterken van de natuur. We realiseren voldoende woningbouw om het woningtekort het hoofd te bieden. En niet te vergeten het verhogen van het voorzieningenniveau voor ons groeiende aantal inwoners.

Deze tijd vraagt om ambitie te blijven tonen om de uitdagingen aan te gaan én tegelijkertijd begrotingsrealisme, omdat de financiën onder druk staan. Met deze Perspectiefnota denkt het college een goede balans gevonden te hebben.

In de tweede helft van 2024 starten we met de voorbereidingen om mogelijke bezuinigingen in kaart te brengen. Gelijktijdig worden ook andere maatregelen geïnventariseerd zoals het inzetten van reserves, het bijstellen van ambities en de inkomsten van de gemeente. Bij de perspectiefnota van volgend jaar kunnen dan gerichte keuzes worden gemaakt.

Bram van der Beek
Wethouder Financiën

2. Inleiding

Met oog op de toekomst van Ede en haar inwoners blijven wij investeren in Ede in lijn met het Bestuursakkoord. Alert en 'scherp aan de wind', zoals we schreven in de Programmabegroting 2024-2027. Wij voorzien daarbij een omslag. Het zogenaamde "ravijn" komt dichtbij en heeft een structureel karakter. Dat terwijl Ede groeit en groei vraagt om te blijven investeren in het voorzieningenniveau. Dit betekent dat wij naast investeren ons ook voorbereiden op ombuigingen. In deze inleiding schetsen wij in vogelvlucht de financiële verwachtingen voor de gemeente Ede. Vervolgens nemen wij u mee in de belangrijkste Edese sociale en ruimtelijke ontwikkelingen en ambities. En sluiten wij af met een aantal relevante ontwikkelingen op het vlak van bestuur en organisatie.

Financieel perspectief

Als gevolg van het ravijn dreigen veel gemeenten niet in staat te zijn hun begrotingen vanaf 2026 structureel sluitend te krijgen, dit geldt helaas ook voor de gemeente Ede. Het nemen van ombuigingsmaatregelen lijkt daarmee voor veel gemeenten onvermijdelijk. Bij de invulling van de Perspectiefnota 2025-2028 volgen we het begrotingsadvies van de VNG op. Kern van dit advies is om voor 2025 een sluitende begroting op te leveren en voor de jaren daarna ombuigingsmaatregelen voor te bereiden. Ondanks het ravijn blijven we echter wel investeren in onze groeiende gemeente. In hoofdstuk 3 kunt u lezen dat het begrotingssaldo van 2025 op € 6,9 miljoen negatief uitkomt. Echter als we de incidentele uitgaven en inkomsten die alleen in 2025 voorkomen eruit halen, dan is 2025 structureel wel sluitend. Hiermee voldoen we aan de eisen van de toezichthouder. In de jaren 2026 tot en met 2028 zien we het negatieve begrotingssaldo oplopen van € 16,5 naar € 17,5 miljoen. Dit tekort gaat de komende jaren van onze Algemene reserve af. Daardoor daalt deze reserve sterk van € 71 miljoen per 1-1-2024 blijft ultimo 2028 nog maar € 5,3 miljoen over. De voorbereidingen op ombuigingsmaatregelen zijn dan ook onvermijdelijk. In hoofdstuk 6 leest u meer over deze voorbereidingen.

Maatschappelijke voorzieningen

De gemeente groeit en daarom willen wij de voorzieningen laten meegroeien. Concrete voorbeelden zijn investeringen in sportvoorzieningen zoals een nieuw overdekt zwembad, culturele voorzieningen zoals het openluchttheater en in Buurt-Wijk-Dorpshuizen. Voor het bepalen van de behoefte aan voorzieningen biedt het Normenkader Maatschappelijk Voorzieningen ons een goed bruikbaar handvat.

We investeren in mobiliteit via de 'Agenda fiets 2040' en verbeteren daarmee de fietsveiligheid en fietstevredenheid. In lijn met het Normenkader Maatschappelijke Voorzieningen investeren wij in onze schoolgebouwen inclusief het nieuwkomersonderwijs.

Daarnaast herontwikkelen wij het Natuurcentrum Veluwe tot de centrale ontvangst in het gebied de Ginkel. En maken we werk van het actualiseren van milieuvergunningen. Tot slot willen we als betrouwbare overheid afmaken waar we - vanuit inwonersparticipatie - aan begonnen zijn. Het gaat dan om het starten van de uitvoering vanuit het gebiedsproces Otterlo en aanpak van de Edeseweg in Wekerom.

Bestaanszekerheid en Jeugdhulp

We investeren in bestaanszekerheid als basis voor de 'rust' die nodig is voor inwoners in kwetsbare posities om het leven aan te kunnen. Wanneer inwoners meer bestaanszekerheid ervaren, leidt dat tot stabiliteit in financiën, gezondheid, sociaal netwerk en zelfontwikkeling. In sommige gezinnen stapelen de vraagstukken zich op. Door de basis op orde te krijgen ontstaat bij deze inwoners ruimte om mee te kunnen doen aan de samenleving. Om onze minimaregelingen toegankelijker en duidelijker te maken zetten we in op de invoering van een Edese stadspas per 1 januari 2026. Dit sluit aan op de uitgevoerde evaluatie.

Goede zorg is belangrijk. Daarom investeren we extra in Wmo-producten waar Huishoudelijke ondersteuning, Begeleiding en Dagbesteding & Vervoer onder vallen. Tegelijkertijd investeren we in de jeugd. Tot nu toe konden wij door scherp te sturen op gebruik van de juiste hulp in vergelijking met andere gemeenten de

uitgaven voor jeugdhulp beheersbaar houden. We zien het beroep op jeugdhulp nu echter sterk toenemen. Dit leidt tot forse kostenstijgingen. We gaan onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om jeugdhulp passend te houden en kosten te beheersen. De uitkomsten hiervan komen terug bij de Programmabegroting 2025-2028.

Leefomgeving

Ruimtelijk staan we voor uitdagende opgaven. De bevolking van Ede groeit en de ruimte staat onder druk. We willen de ruimtelijke ontwikkelingen zo integraal mogelijk aanpakken: als we huizen bouwen, willen we ook goede voorzieningen, een goede bereikbaarheid, voldoende werkgelegenheid, versterking van onze natuur en perspectief voor de landbouw. Daarbij stijgen de prijzen en ervaren we in toenemende mate sturing vanuit het Rijk en de provincie, zonder dat zij daar voldoende financiële middelen voor beschikbaar stellen.

Desalniettemin werken we in Ede gewoon door! We werken aan gebiedsontwikkelingen zoals Doesburgerbroek en Nieuw Hoekelum. We investeren in vitale dorpen en kernen, zoals in Otterlo. We herijken onze inzet als het gaat om wonen en werken in het stationskwartier om het nieuwe station als OV-knooppunt maximaal te benutten. We investeren in weginfrastructuur en breiden het fietsnetwerk uit. We maken ontwikkelkaders voor Ede Stad en het landelijk gebied, zodat we aan kunnen geven welke ontwikkelingen we waar wenselijk vinden. We maken middelen vrij om grond af te kunnen waarden ten behoeve van natuurherstel. We doen dit aan de hand van een (eerste) ontwikkel- en investeringsstrategie waarmee we uitvoering geven aan doelen uit de Omgevingsvisie 2040. Een nadere toelichting hiervan is opgenomen in paragraaf 3.5.

Wonen en Economie

We blijven sturen op de woningbouwproductie en investeren in voldoende sociale woningbouw. We willen de bestaande woningbouwvoorraad beter benutten. Voor de realisatie van sociale huurwoningen is dit jaar het stimuleringsfonds met succes opgezet. Een eventuele overvraag van het fonds zal leiden tot een nieuwe aanvraag van middelen bij de Programmabegroting 2025-2028.

We gaan de komende jaren landbouwgronden aankopen en inzetten voor onze beleidsdoelen: herstel en de versterking van het natuurlijk systeem en de transitie naar natuurinclusieve en circulaire landbouw. We zetten nu tijdelijk middelen in om zelf regie te kunnen voeren, in afwachting van eventuele cofinanciering vanuit Rijk en provincie.

De komende jaren zetten we in op de verdere ontwikkeling van het Food Innovation District (FID). Ook werken we aan de uitbreiding van de bedrijventerreinlocaties Kievitsmeent II en III. We geven een impuls aan deze ontwikkeling waarbij rekening gehouden moet worden met externe factoren als stikstof, netcongestie en de marktontwikkelingen.

Dienstverlening en Bedrijfsvoering

We investeren in het verder verbeteren van de dienstverlening aan inwoners zodat zij goed en snel geholpen worden. Daarbij willen we zo veel mogelijk diensten digitaal aanbieden. Daarnaast is er altijd persoonlijke aandacht mogelijk.

De bedrijfsvoering beweegt mee met de groei of krimp van de organisatie. Door deze 'trap op-trap-af'-methodiek voorkomen wij aanvullende claims. Er is echter een aantal situaties dan wel ontwikkelingen die niet door deze methodiek kunnen worden opgevangen. Voorbeeld daarvan is de implementatie van nieuwe wetgeving die extra eisen stelt zoals de Wet open overheid (WOO). Maar ook de verwachte piek in afgifte van paspoorten, de ontwikkelingen met betrekking tot datagebruik en dataveiligheid en het verbeteren van de dienstverlening (betrouwbare overheid).

Conclusie

Wij blijven werken aan de toekomst van Ede en haar inwoners. Dat doen we vanuit de visie voor een dierbaar, duurzaam en dynamisch Ede. Ook wanneer we komende jaren voor scherpe keuzes staan vanwege de afnemende rijksmiddelen houden we deze visie en onze inwoners steeds voor ogen.

3. Financiën

3.1 Samenvatting financieel beeld

De gemeentefinanciën staan onder grote druk. In voorgaande Planning & Control documenten heeft u herhaaldelijk kunnen lezen over de structurele korting vanaf 2026 op het gemeentefonds, het "Ravijn". Een ravijn wat zorgt voor een disbalans tussen taken en middelen. Het Rijk erkent deze disbalans en heeft bij de afgelopen Voorjaarsnota een kleine stap gemaakt door de oploop van de opschalingskorting te schrappen. Helaas stond hier wel een prijs tegenover. De nieuwe normeringssystematiek voor de algemene uitkering, koppeling aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product, wordt al met ingang van 2024 ingevoerd waarbij we voor 2025 niet volledig gecompenseerd worden vanuit het Rijk. Feitelijk komt het daarmee neer op een uitname uit het gemeentefonds in 2025. Een uitname zonder dat hiervoor taken wegvallen is in onze ogen een "botte kaasschaafmethode". Ondanks de kleine tegemoetkoming van het Rijk blijft het ravijn bestaan. Sterker nog, de uitname in 2025 zorgt er zelfs voor dat het ravijn deels naar voren wordt gehaald.

Bovenop het ravijn zien gemeenten ook dat de kosten in de komende jaren fors (verder) blijven stijgen. Denk bijvoorbeeld aan het sociaal domein waar we in de Programmarekening 2023 een fors tekort op de Jeugdzorg zagen. Naast het sociaal domein zien we ook sterke uitgavenstijgingen in het fysieke domein, zoals de bouwkosten en de kosten voor onderhoud in de openbare ruimte. Onze goede financiële uitgangspositie heeft ons tot op heden in staat gesteld de kostenstijgingen op te vangen. Ombuigingsmaatregelen hebben we tot op heden weten te voorkomen. De aanhoudende onzekerheid rondom het ravijn gecombineerd met de kostenstijgingen en de benodigde investeringen in verband met de schaa sprong van Ede, maakt dat we ombuigingsmaatregelen niet meer voor ons uit kunnen schuiven. In hoofdstuk 6 van deze perspectiefnota leest u meer over toekomstige ombuigingsmaatregelen.

De perspectiefnota bouwt verder op het financieel perspectief van de Programmabegroting 2024-2027. Rekening houdend met de uitkomsten van de septembercirculaire 2023 en het aangenomen amendement bij de Programmabegroting 2024-2027 starten we deze perspectiefnota met onderstaand financieel beeld:

Tabel 3.1.1 Vertrekpunt Perspectiefnota 2025-2028 Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Financieel kader					
A: Stand Programmabegroting 2024-2027 (pag. 113)	5.133 N	1.366 N	15.253 N	16.649 N	16.793 N
B: Algemene uitkering (memo septembercirculaire 2023)	2.800 V	2.000 V	900 V	3.400 V	3.400 V
C: Amendement faseren kostendekkendheid hondenbelasting	80 N	53 N	26 N	N	N
Vertrekpunt Perspectiefnota 2025-2028 (A t/m C)	2.413 N	581 V	14.379 N	13.249 N	13.393 N

Effecten voorstellen perspectiefnota

Met het nieuwe beleid en knelpunten (hoofdstuk 4) en actualisatie (hoofdstuk 5) uit deze Perspectiefnota zien we in alle jaren een negatief begrotingssaldo ontstaan. Exclusief de incidentele baten en lasten realiseren we voor 2025 wel een structureel sluitende begroting, dit komt terug in de Programmabegroting 2025-2027. Vanaf 2026 zullen we, in lijn met het eerdere VNG-advies, wel een tekort laten zien. De VNG heeft na het uitkomen van het hoofdlijnenakkoord, haar begrotingsadvies aangepast, en adviseert nu voorbereidingen te treffen voor een ombuigingsoperatie.

Tabel 3.1.2 Financieel beeld Perspectiefnota 2025-2028

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Financieel kader					
A: Vertrekpunt Perspectiefnota 2025-2028 (tabel 3.1)	2.413 N	581 V	14.379 N	13.249 N	13.393 N
B: Act. Algemene uitkering/stelposten (hoofdstuk 3.2)	2.823 V	2.855 V	8.349 V	4.966 V	4.263 V
C: Nieuw beleid/knelpunten (hoofdstuk 4)	7.244 N	11.634 N	10.889 N	9.051 N	8.329 N
D: Actualisatie (hoofdstuk 5)	1.791 N	684 V	396 V	356 V	7 V
E: Vrijval reserves (hoofdstuk 3.4)	N	602 V	N	N	N
Saldo Perspectiefnota 2025-2028 (A t/m E)	8.624 N	6.912 N	16.523 N	16.978 N	17.452 N

In bovenstaand financieel beeld zijn, op basis van aannames, enkele grote mutaties verwerkt die naar verwachting terug te vinden zijn in de meicirculaire 2024. De aannames zijn gedaan op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk. Het betreft I) het afschaffen van de oploop van de opschalingskorting, II) het naar voren halen van de nieuwe normeringssystematiek (uitname in 2025) en III) de correctie loon- en prijsontwikkeling. De meicirculaire zelf is op het moment van schrijven van de Perspectiefnota nog niet beschikbaar. Via een afzonderlijke memo worden de uitkomsten van de circulaire aan u voorgelegd. Hierin nemen we een geactualiseerd meerjarenperspectief op alsmede het verloop van de algemene reserve.

Het financieel beeld heeft het volgende effect op het verloop van de algemene reserve.

Tabel 3.1.3 Algemene reserve

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Stand 1 januari	72.505	63.579	57.211	40.895	23.648
Resultaatbestemming jaar t-1 (incl. amendement Friends on Ice)	-1.440	-	-	-	-
Stand 1 januari (na resultaatbestemming)	71.065	63.579	57.211	40.895	23.648
Doorwerking besluitvorming t/m PB 2024-2027 (tabel 3.1)	-2.413	581	-14.379	-13.249	-13.393
Integratie resultaten grondbedrijf (t/m MPG 2024)	1.138	545	207	-269	-748
Doorwerking Perspectiefnota 2025-2028 (B t/m E tabel 3.2)	-6.211	-7.493	-2.144	-3.729	-4.059
Stand per 31 december voor resultaatbestemming	63.579	57.211	40.895	23.648	5.447
<i>Surplus ten opzichte van bodem van € 10 miljoen + restant reservering investeringen omgevingsvisie (hoofdstuk 3.5)</i>	<i>32.991</i>	<i>26.623</i>	<i>10.307</i>	<i>-6.940</i>	<i>-25.141</i>

3.2 Algemene uitkering

In het financieel beeld van de perspectiefnota zijn zowel de algemene uitkering als de stelposten voor loon- en prijscompensatie geactualiseerd. Het gaat dan onder andere om de bijstelling van de loon- en prijsontwikkelingen op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB. Bij de actualisatie van de algemene uitkering hebben we daarnaast kritisch gekeken naar de grondslagen die worden gehanteerd voor de toekomstig verwachte inkomsten uit de algemene uitkering voor Ede. Daar waar binnen Ede voorheen op hoofdlijnen de ontwikkeling van de Algemene uitkering werd geraamd, werken we toe naar een raming op basis van een reële inschatting van de individuele maatstaven. Ons aandeel in de Algemene uitkering is afhankelijk van de ontwikkeling van een veelvoud aan maatstaven zoals bijvoorbeeld de verwachte ontwikkeling van het aantal inwoners en het aantal bijstandsontvangers. De raming van de algemene uitkering blijft echter een inschatting. We zijn hierin afhankelijk van hoe Ede zich op de maatstaven ontwikkelt ten opzichte van de overige 341 gemeenten. Op het totaal van de algemene uitkering blijven we daarom rekening houden met een risicomarge. Een risicomarge die overigens naar beneden is bijgesteld doordat we met de aangepaste normeringssystematiek (koppeling aan ontwikkeling Bruto Binnenland Product) minder afhankelijk zijn van het Rijk.

Op 8 februari 2024 heeft uw raad besloten krediet beschikbaar te stellen voor Spoorzone OV-Knoop (zaaknummer 429502). Als gevolg van het binnenhalen van externe dekking vanuit partners kan een deel

(€ 138.000) van de gereserveerde kapitaallasten in de stelpost prijscompensatie reserveringen vrijvallen. Dit is verwerkt in deze perspectiefnota. In het eerdergenoemde raadsvoorstel zijn risico's benoemd ten aanzien van de afronding van het project. Op het moment dat deze risico's zich voordoen en kwantificeerbaar zijn zal de raad hierover worden geïnformeerd.

Voorjaarsnota 2024 Rijk

Op 15 april 2024 is de Voorjaarsnota van het Rijk verschenen. Hierin zijn een aantal afspraken met medeoverheden opgenomen. In lijn met het advies van de Raad van State wordt de normeringssystematiek vanaf 2024 gekoppeld aan het bruto binnenlands product (bbp). Dit levert voor gemeenten met name in 2024 en 2025 een nadeel op, aangezien in deze jaren de geldende normeringssystematiek de 'trap-op-trap-af'-systematiek was en deze tot een hoger accres leidde. Dit nadeel wordt echter in 2024 en vanaf 2026 geheel door het Rijk opgevangen en in 2025 voor de helft. Feitelijk komt het neer op een (incidentele) uitname uit het gemeentefonds in 2025 zonder dat hiervoor taken verdwijnen.

Vanaf 2026 wordt daarnaast de oploop van de opschalingskorting geschrapt (€ 675 miljoen landelijk).

In deze perspectiefnota hebben we reeds rekening gehouden met bovenstaande ontwikkelingen. Daarnaast is rekening gehouden met de aanpassing van de loon- en prijsontwikkelingen op basis van het Centraal Economisch Plan 2024 van het CPB. Vertaling van genoemde punten zal plaatsvinden in de meicirculaire 2024. Bij de uitwerking van de meicirculaire, welke u via een afzonderlijk memo ontvangt, zullen we deze aannames controleren en eventuele verschillen corrigeren.

3.3 Kredieten

Kredietaanvragen

In hoofdstuk 4 "Nieuw beleid/knelpunten" zijn de nieuwe voorstellen opgenomen. Aan een deel van deze voorstellen zijn investeringen gekoppeld die leiden tot kapitaallasten. Voor deze investeringen vragen wij de kredieten in bijlage 4 beschikbaar te stellen.

Renteomslag percentage

Alle rentelasten die we betalen aan de geldgever (meestal een bank) voor het lenen van geld (onze kredieten) worden jaarlijks doorbelast aan de investeringen. Het rentepercentage dat we hiervoor gebruiken is de genormeerde omslagrente. Op dit moment is de genormeerde omslagrente 1,75%. Dit renteomslagpercentage voldoet niet meer. Daar zijn twee redenen voor:

1. Er is een nieuwe notitie rente uitgebracht door de commissie BBV die ingaat op 01-01-2025.
2. De huidige marktrente is gestegen.

In deze Perspectiefnota stellen we voor om het genormeerde renteomslagpercentage per 1-1-2025 bij te stellen van 1,75% naar 2,3%.

Het toepassen van een renteomslag is een wettelijk vereiste conform BBV als je als gemeente totaalfinanciering toepast, zoals in de gemeente Ede het geval is. Bij totaalfinanciering hanteer je één gemiddeld rentepercentage voor de hele gemeente. Afhankelijk van de renteontwikkelingen passen we dit percentage aan.

Waar we begin 2023 nog een positief saldo hadden op de bankrekening, zijn we door de investeringen en het aflossen van langlopende geldleningen nu genoodzaakt om geld te lenen. De marktrente voor korte leningen ligt rond de 4%, voor lange leningen rond de 3,5%. Deze significant hogere percentages zorgen ervoor dat ons interne rentepercentage mee stijgt. Wanneer het interne rentepercentage te veel afwijkt van het genormeerde renteomslagpercentage (meer dan 0,5 naar boven of beneden) dient het laatstgenoemde percentage te worden aangepast. De stijging in rentelasten door het hogere rentepercentage moet dan, volgens de richtlijnen van de BBV, toegerekend worden aan de producten (via hogere kapitaallasten op investeringen).

De aanpassing van de omslagrente heeft geen enkel effect op de werkelijke, extern te betalen rente. Echter het daadwerkelijk afsluiten van nieuwe leningen gaat tegen een hogere rente dan het huidige renteomslagpercentage. Dus de totale rentekosten zullen hierdoor stijgen.

Het toepassen van een renteomslagpercentage van 2,3% voor nieuwe kredietvoorstellen zorgt ervoor dat bij deze nieuwe voorstellen de juiste inschatting gemaakt wordt van de toekomstige kosten. Voor reeds bestaande kredietvoorstellen zal een herberekening van de rentelasten over de investeringen plaatsvinden. Daardoor vindt er een verschuiving van de rentelasten plaats van het product Treasury naar de rentelasten op alle programma's. Na vaststelling van het nieuwe renteomslagpercentage zal de impact worden meegenomen in de Programmabegroting 2025-2028. Dit zou onder meer effect kunnen hebben op de kostendekking van leges.

3.4 Reserves

Vrijval reserves

Naast de inzet van reserves die zijn gekoppeld aan de voorstellen in hoofdstuk 4 wordt in het financieel perspectief (hoofdstuk 3.1) voorgesteld een tweetal reserves (deels) te laten vrijvallen. Dit betreft:

Reserve Onderwijs - Huisvesting (R430)

Aan de reserve Onderwijs - Huisvesting zijn, op het voorstel "Vastgoed - ventilatieproblematiek kinderdagverblijf Lunteren" in hoofdstuk 4 na, geen bestedingen meer gekoppeld. Voorgesteld wordt het restant bedrag van € 106.000 in 2025 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene middelen. Onder de subparagraaf "Op te heffen reserves" wordt een voorstel gedaan de reserve per 1-1-2026 op te heffen.

Reserve Cofinanciering Edese Opgaven (R493)

Aan de reserve Cofinanciering Edese opgaven zijn nog een aantal uitgaven voor projecten en een reservering voor Artbase gekoppeld. Na deze uitgaven resteert nog een bedrag van € 496.000 in de reserve. Voorgesteld wordt dit restant bedrag in 2025 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene middelen.

Op te heffen reserves

Reserve steun en herstel Corona (R498)

De boekwaarde van de Reserve steun en herstel Corona bedraagt per 31-12-2023 € 0. Er staan geen toevoegingen meer aan deze reserve gepland. Voorgesteld wordt de reserve per 1-1-2025 op te heffen.

Reserve Fonds impuls Sociaal Domein (R463)

De boekwaarde van de reserve Fonds impuls Sociaal Domein bedraagt per 31-12-2023 € 0. Er staan geen toevoegingen meer aan deze reserve gepland. Voorgesteld wordt de reserve per 1-1-2025 op te heffen.

Reserve Onderwijs - Huisvesting (R430)

De boekwaarde van de reserve Onderwijs - Huisvesting bedraagt per 31-12-2025 € 0. Er staan geen toevoegingen meer aan deze reserve gepland. Voorgesteld wordt de reserve per 1-1-2026 op te heffen.

Reserve Bodemsanering (R480)

Indien positief wordt besloten over het voorstel "Omzetting reserve Bodem (R480) naar structureel budget" uit hoofdstuk 4 Programma 5, bedraagt de boekwaarde van de reserve Bodemsanering per 31-12-2024 € 0. Er staan dan ook geen toevoegingen meer aan deze reserve gepland. Voorgesteld wordt de reserve per 1-1-2025 op te heffen.

Reserve bedrijfsauto's (R502)

Indien positief wordt besloten over het voorstel "Vervanging wagenpark en laadinfra" uit hoofdstuk 4 Programma 7, bedraagt de boekwaarde van de reserve Bedrijfsauto's per 31-12-2025 € 0. Er staan geen toevoegingen meer aan deze reserve gepland. Voorgesteld wordt de reserve per 1-1-2026 op te heffen.

3.5 Voortgang uitvoering Omgevingsvisie Ede 2024

Wij geven uitvoering aan de Omgevingsvisie Ede 2040. We werken aan gebiedsontwikkelingen zoals Doesburgerbroek en Nieuw Hoekelum. We investeren in vitale dorpen en kernen, zoals in Otterlo. We herijken onze inzet als het gaat om wonen en werken in het stationskwartier om het nieuwe station als OV-knoop maximaal te benutten. We investeren in onze weginfrastructuur en bereiden het fietsnetwerk verder uit. We maken ontwikkelkaders voor Ede Stad en het landelijk gebied, zodat we aan kunnen geven welke ontwikkelingen we waar wenselijk vinden. We maken middelen vrij om grond af te kunnen waarderen ten behoeve van natuurherstel. We doen dit aan de hand van een (eerste) ontwikkel- en investeringsstrategie waarin we ruimtelijk perspectief willen bieden. Hierbij bepaalt de ontwikkelstrategie de richting en de investeringsstrategie het tempo. We willen betrouwbaar en wendbaar zijn vanuit een effectieve ordening van onderzoeken en projecten. Wendbaarheid is nodig, omdat vanuit inzicht in onze 'dragende systemen' een aantal ruimtelijke knelpunten steeds duidelijker naar voren komt. Denk hierbij aan netcongestie, maar ook toenemende druk op de natuur in het landelijk gebied (stikstof, milieunormen) en het mobiliteitssysteem in de stad. Dit vraagt om een programmering vanuit een zorgvuldige afweging; de lange termijn voor ogen blijven houden, verantwoord blijven investeren, regie nemen waar het kan en kansen blijven benutten.

Besteding € 30 miljoen; investeren in de volle breedte van de omgevingsvisie

In 2023 is bij de Programmabegroting 2024 een voorlopige reservering in de Algemene Reserve gemaakt van € 30 miljoen voor de uitvoering van de Omgevingsvisie. Deze incidentele middelen zijn oorspronkelijk gereserveerd voor de ontwikkeling van Kernhem-Noord (nu te noemen Doesburgerbroek), het WFC, Noordplein en Nieuw Hoekelum. Bij de Programmarekening 2023 is de eerste € 5 miljoen voor de grondexploitatie WFC ten laste gebracht van deze reservering.

We stellen voor om de reservering breder in te zetten voor de uitvoering van de omgevingsvisie. Hierdoor behouden we financiële samenhang, houden we tempo en beogen we voldoende co-financiering bij het Rijk en Provincie te verwerven.

In voorliggende perspectiefnota zijn meerdere financiële claims voor de omgevingsvisie opgenomen voor een totaalbedrag van afgerond € 4,2 miljoen (zie Actualisatie en 5. Ruimtelijke ontwikkeling voor nadere toelichting).

Dit leidt tot het volgende beeld over de verwachte besteding van de gereserveerde middelen:

Tabel 3.5.1

Bedragen x € 1

P&C product	Onderwerp	Bedrag	Resterend saldo
Rekening 2023 (MPG 2024)	Grondexploitatie WFC	- € 5.000.000	€ 30.000.000
			€ 25.000.000
Perspectiefnota 2025-2028	Verwerven stikstofruimte (t.b.v. extern salderen)	- € 1.800.000	
	Ontwikkelder Ede-Stad	- € 473.000	
	Herijking stationskwartier	- € 250.000	
	Landelijk gebied; regie via grond	-€ 1.000.000	
	Uitvoering gebiedsproces Otterlo	-€ 289.000	
	Benutten bestaande woningbouw voorraad	- € 350.000	
	Actualiseren milieuvergunningen veehouderijen	- € 250.000	
			€ 20.588.000
In voorbereiding	Grondexploitatie Doesburgerbroek, 1 ^e fase	Bedrag bandbreedte - € 5 - 8 mln.	€ 13 - € 16 mln.
	Ontsluiting Ede-noordwest	PM	
	Ontwikkelder Landelijk gebied	PM	
	2e storting Woningbouwfonds	PM	
	Facilitaire plannen woningbouw	PM	
	Hoogbouw Ede Zuid	PM	

Op basis van de actuele inzichten zien we dat deze reservering de komende jaren (minimaal) nodig blijft om enkele grote gebiedsontwikkelingen en belangrijke (rand voorwaardelijke) onderzoeken te kunnen starten. Besluitvorming over de grondexploitatie eerste fase van Doesburgerbroek is in voorbereiding en verwachten we in het tweede halfjaar van 2024. Zodoende resteert naar verwachting einde 2026 een saldo van circa € 13 tot € 16 miljoen van de oorspronkelijke € 30 miljoen. Hierbij opgemerkt dat meerdere aanvragen en projecten in voorbereiding zijn.

Voor de middellange termijn zijn de volgende ruimtelijke ontwikkelingen voorzien. Hierbij zijn er indicaties in bandbreedtes vermeld, onder andere vanwege de nog te maken ontwikkelkeuzes, maar ook co-financiering.

Tabel 3.5.2

(Middel)lange termijn	Onderwerp	Indicatie bandbreedte
	Grex Doesburgerbroek, 2e en 3e fase	€ 15 - 20 mln.
	Nieuw Hoekelum & Groene Wig	€ 5 - 8 mln.
	Stationskwartier incl. WFC	€ 1 - 15 mln.
	Noordplein	€ 5 - 8 mln.
	Gebiedsprogramma's kernen	PM

De tabel maakt duidelijk dat de resterende middelen op (middel) lange termijn ruim ontoereikend zijn om alle verdere ruimtelijke ambities waar te maken. Bovendien laat het huidige meerjarenperspectief van de gemeentebegroting nu al zien dat de resterende middelen niet zonder meer beschikbaar kunnen blijven voor de uitvoering van de omgevingsvisie. Dit maakt een integrale afweging op ruimtelijke ambities en andere beleidsterreinen van de gemeente op korte termijn noodzakelijk.

4. Nieuw beleid/knelpunten per programma

Ook in 2024 blijven we samen werken aan de toekomst van Ede. In de Mid Term Review reflecteren we op onze resultaten, maar blikken we ook vooruit op de speerpunten. Aan de hand van deze Mid Term Review en het bestuursakkoord is een integrale afweging gemaakt voor nieuw beleid en knelpunten. Hieronder wordt een overzicht van de nieuwe investeringen en knelpunten per programma weergegeven.

Bedragen x € 1.000						
Omschrijving	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Maatschappelijke voorzieningen	1	838 N	865 N	1.108 N	2.050 N	2.893 N
Preventieve Ondersteuning	2	-	266 N	376 N	314 N	314 N
Individuele ondersteuning	3	5.511 N	7.304 N	5.845 N	4.471 N	3.173 N
Economie en Mobiliteit	4	49 N	305 N	274 N	190 N	189 N
Ruimtelijke Ontwikkeling	5	230 N	1.527 N	1.175 N	320 N	318 N
Veiligheid	6	48 N	315 N	289 N	246 N	246 N
Kwaliteit Leefomgeving	7	112 N	425 V	173 N	315 N	201 N
Bestuur en Organisatie	8	456 N	1.477 N	1.649 N	1.145 N	995 N
Totaal		7.244 N	11.634 N	10.889 N	9.051 N	8.329 N

MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Onderwijshuisvesting | Onderwijshuisvesting
 Binnensport, buitensport, zwembaden, sportontwikkeling | Sport
 Evenementen | Evenementen
 Cultuur algemeen, podiumkunsten, amateurkunst, archief en musea, beeldende kunst | Cultuur
 en ateliers, bibliotheek en mediabeleid, monumenten en archeologie

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Bijdrage herbouw kantine Advendo Ederveen	1	300 N	-	-	-	-
Aanleg kunstgras Advendo Ederveen	1	-	-	-	61 N	61 N
Vervangen hockeyveld MHC Ede	1	-	25 N	69 N	69 N	69 N
Renovatie wielerved	1	23 N	-	22 N	22 N	22 N
Uitbreiding overdekt zwembad	1	-	7 N	260 N	1.191 N	1.830 N
Extra middelen Sportservice de Vallei voor stijging energie- en loonkosten	1	500 N	350 N	300 N	250 N	250 N
Bibliotheekvoorziening Dorpshuis Otterlo	1	-	240 N	55 N	55 N	55 N
Continuering programmering Openluchttheater (OLT)	1	-	-	75 N	75 N	75 N
Uitvoeringsprogramma cultuur en voorzieningen	1	-	200 N	200 N	200 N	200 N
Nieuwbouw Koning Davidschool	1	15 N	24 N	62 N	62 N	62 N
Uitbreiding Veldhuizerschool	1	-	19 N	65 N	65 N	65 N
Verbouwingskosten Nieuwkomers ISK VO Zandlaan 29a	1	-	95 N	95 N	95 N	95 N
Verbouwingskosten Nieuwkomers ISK VO Zandlaan 29a - dekking reserve	1	-	95 V	95 V	95 V	95 V
Strategisch Huisvestingsplan jaarschijf 2028	1	-	-	-	-	204 N
Totaal		838 N	865 N	1.108 N	2.050 N	2.893 N

Wat gaan we doen?

Bijdrage herbouw kantine Advendo Ederveen

Advendo '57, de voetbalclub in Ederveen, heeft een verzoek bij de gemeente neergelegd om de nieuwbouw van de kantine mee te financieren. Dit past normaal gesproken niet binnen ons beleid. Er zijn echter twee redenen om hiervan af te wijken: 1) Dit sportpark gaat op de schop om nieuwbouwwoningen mogelijk te maken en daarbij is de wens om de kantine te verplaatsen en 2) De oude kantine is in de zomer 2023 gedeeltelijk uitgebrand. De verplaatsing was gepland voor over een aantal jaar, maar de brand in juni 2023 heeft de huidige kantine onbruikbaar gemaakt. Gelet op de genormeerde grootte, prijs per m², vergelijking met gelijke situaties zoals bij VV Otterlo en de dekkingsmogelijkheden vanuit de vereniging is € 300.000 steun van de gemeente te rechtvaardigen

Aanleg kunstgras Advendo Ederveen

Het sportpark van Advendo '57 in Ederveen gaat op de schop om nieuwbouwwoningen mogelijk te maken. Daarvoor wordt het hoofdveld verplaatst. Dit nieuwe veld wordt een kunstgrasveld, omdat er vanuit de groei van het aantal leden en het intensieve gebruik in de toekomst behoefte aan is. Voorgesteld wordt om voor het

jaar 2026 een krediet van € 700.000 beschikbaar te stellen, wat zich vertaalt in een jaarlijkse kapitaallast van € 61.000 vanaf 2027.

Vervangen hockeyveld MHC Ede

De vervanging van het hockeyveld is noodzakelijk (veld uit 2007), omdat het vanwege veiligheidseisen dreigt afgekeurd te worden. Het veld is benodigd voor de capaciteit van de vereniging. Het renoveren van deze voorziening vloeit daarnaast voort uit de contracten die met de verenigingen zijn afgesloten en de daarbij behorende demarcatie. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2025 een krediet van € 576.000 beschikbaar te stellen. De eenmalige sloopkosten in 2025 bedragen € 25.000. De structurele kosten, inclusief kapitaallasten voortvloeiend uit het krediet, bedragen € 69.000 vanaf 2026.

Renovatie wielerved

Het renoveren van de wielerved vloeit voort uit de contracten die met de verenigingen zijn afgesloten en de daarbij behorende demarcatie. Verenigingen betalen daar ook huur voor, omdat dit een nieuw huurcontract is, staan er nu ook inkomsten tegenover van € 4.000 per jaar. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2025 een krediet van € 94.500 beschikbaar te stellen, wat zich vertaalt in een jaarlijkse kapitaallast van € 6.000 vanaf 2026. Daarnaast zijn er structurele onderhoudskosten van € 20.000 vanaf 2026. De incidentele kosten in 2024 bedragen € 23.000.

Uitbreiding overdekt zwembad

In Ede is er een tekort aan overdekt zwembad. Daarom is in het najaar van 2022 een keuze gemaakt voor een zwembad van 35x25 meter achter de Van der Knaaphal. Dit scenario is verder uitgewerkt in een definitief ontwerp, zodat er een nauwkeurig beeld is van de investering en de structurele last. Dat definitieve ontwerp ligt er nu en is reeds met de raad informatief en oordeelsvormend besproken. Structureel zijn de investeringen en de gehele exploitatie doorgerekend in relatie tot het bestaande zwembad de Peppel. De berekeningen komen uit op een extra last voor het totale zwembad in Ede van € 1,83 miljoen per jaar.

Extra middelen Sportservice de Vallei voor stijging energie- en loonkosten

Sportservice de Vallei (SSV) is het sportbedrijf van de gemeente Ede. De laatste jaren heeft SSV te maken gehad met een veranderende omgeving en grote kostenstijgingen (o.a. energie en loonkosten). Om deze verhoogde kosten inzichtelijk te maken zijn de producten van SSV doorgelicht (Binnensport, Buitensport, De Peppel, Overhead en Sport en Bewegen), daarbij is gekeken naar zowel de mogelijkheden om inkomsten te vergroten en uitgaven te beperken. SSV is bezig met professionalisering van haar organisatie en dienstverlening en daarvoor wordt er in 2024 een eenmalige bijdrage gevraagd. De organisatie gaat de komende drie jaar (t/m 2026) gebruiken om de producten en dienstverlening kostendekkend te maken. Daarmee realiseren ze een besparing en is er vanaf 2027 nog een structurele bijdrage nodig (ter dekking van de gestegen lasten op gebied van loon en energie) vanuit de gemeente Ede van € 250.000 is.

Bibliotheekvoorziening Dorpshuis Otterlo

In het bestuursakkoord 2022-2026 is de ambitie uitgesproken voor leefbare wijken en dorpen met goede voorzieningen, zodat de inwoners prettig kunnen wonen en elkaar kunnen blijven ontmoeten. Daarbij hoort ook een bibliotheekvoorziening. Op dit moment maakt Otterlo gebruik van de bibliotheekbus als bibliotheekvoorziening (vanuit Cultura). Deze bus komt slechts 2,5 uur per week in Otterlo en heeft alleen een 'boekenuitleen' functie. De wens van de Dorpsraad, de bibliotheek en de projectgroep van het nieuwe multifunctionele dorps huis is dan ook om een permanente bibliotheekvoorziening te huisvesten in Otterlo. Met de realisering van het nieuwe dorps huis in Otterlo doet deze mogelijkheid zich nu voor. De incidentele kosten in 2025 bedragen naar verwachting maximaal € 230.000. De structurele lasten betreffen € 55.000.

Continuering programmering Openluchttheater (OLT)

Voor de programmering van het OLT is € 75.250 structureel een subsidiepost opgenomen in de begroting tot en met 2025. Deze subsidie is vanaf 2026 niet in onze administratie opgeslagen en wordt daarom in deze perspectiefnota inclusief indexatie voortgezet. Deze herstel actie ten behoeve van de continuering moet worden opgelost zodat er ook in 2026 en volgende jaren middelen zijn voor de programmering van het OLT. Daarnaast is de ambitie om de programmering de komende jaren verder uit te breiden. Wanneer er meer duidelijkheid is vanuit het participatie traject, dan komen we hierop terug.

Uitvoeringsprogramma cultuur en voorzieningen

In 2023 is de cultuurvisie uit 2016 geëvalueerd. De visie wordt in 2024 geactualiseerd met een uitvoeringsprogramma voor de komende vier jaar. De Cultuurvisie beschrijft waarom we cultuur belangrijk vinden, onze ambitie waar we als gemeente naar toe willen werken en hoe we daar komen. Het Uitvoeringsprogramma Cultuur inclusief cultuurvisie zal in de tweede helft van 2024 ter besluitvorming worden voorgelegd aan uw raad. Om de komende jaren invulling te geven aan het uitvoeringsprogramma en hoe we op korte termijn resultaten kunnen behalen die bijdragen aan de grotere ambities en doelstellingen hebben we voor 2025 en 2026 incidenteel € 200.000 nodig ten behoeve van extra capaciteit en werkbudget gericht op de regionale samenwerking en voorzieningen.

Nieuwbouw Koning Davidschool

De Koning Davidschool zal nieuw gebouwd worden op de Elias Beeckman kazerne en zal straks ruimte bieden aan 400 leerlingen (16-klassige school en een gymzaal). Het streven is om na de zomer van 2024 te starten met de bouw van de school en gymzaal.

Voor de bouw van de school is al € 7.000.000 aan geoormerkt krediet beschikbaar (PPN 2020-2023, PB 2021-2024). Dit krediet moet nog beschikbaar worden gesteld via een raadsbesluit. Het huidige krediet is echter niet toereikend voor de kosten van de grond en de gymzaal door gestegen bouwkosten en aangepaste stedenbouwkundige inpassingseisen. Dit krediet zal opgehoogd moeten worden met € 1.694.000. Voor de grond is € 625.000 benodigd waardoor er nog € 275.000 aanvullend krediet nodig is (€ 6.400 aan structurele rentelasten). Voor de gymzaal is in totaal € 3.039.000 benodigd, hierdoor is nog aanvullend € 1.419.000 nodig (€ 55.800 aan kapitaallasten).

Uitbreiding Veldhuizerschool

Conform de Verordening Voorzieningen Huisvesting van Onderwijs Ede hebben wij van de Veldhuizerschool een aanvraag ontvangen en beoordeeld. De aanvraag past in het Programma en Overzicht Onderwijshuisvesting 2024. De Veldhuizerschool had op 1 oktober 2023 een leerlingaantal van 282 en heeft daarom recht om meer vierkante meters dan ze op dit moment heeft. De prognoses tonen aan dat de Veldhuizerschool groeit naar 294 leerlingen in 2028 en stagneert tot 275 leerlingen in 2043. Het benodigd krediet voor de uitbreiding bedraagt € 1.686.000; dit resulteert vanaf 2026 in structurele kapitaallasten van € 65.000.

Verbouwingskosten Nieuwkomers ISK VO Zandlaan 29a

Verbouwingskosten Nieuwkomers ISK VO Zandlaan 29a - dekking reserve

Vanaf begin 2022 is er in Ede een sterke stijging van het aantal kinderen/jongeren dat gebruik maakt van nieuwkomersonderwijs. In 2022 zijn er in korte tijd twee tijdelijke onderwijslocaties (in Bennekom en Heyendaal Ede) voor voortgezet onderwijs aan nieuwkomers (Internationale Schakelklas = ISK) ingericht om de leerlingen tussen 12-18 jaar te kunnen huisvesten. De gemeente heeft het pand aangekocht aan de Zandlaan van de Christelijke Onderwijs Groep (COG). Dit pand is nodig als permanente locatie voor het nieuwkomers voortgezet onderwijs en dient intern verbouwd te worden, zoals al aangekondigd bij het voorstel tot aankoop. De kosten van deze verbouwing worden door vastgoed geschat op € 1.500.000 (kapitaallasten € 94.500 per jaar vanaf 2025).

Daarnaast heeft een extern adviesbureau ook een hogere raming gemaakt van de kosten, mogelijk zorgt dit nog voor een bijstelling van het gevraagde krediet.

Strategisch Huisvestingsplan jaarschijf 2028

Vanuit het strategische huisvestingsplan zijn kredieten nodig voor de volgende scholen: 1) Louise de Coligny, 2) Van Lodensteincollege en 3) De Triangel.

1) De nieuwbouw voor de Louise de Coligny kan pas starten zodra de nieuwbouw van de Koning Davidschool gereed is. De verwachting is dat deze na 2028 gereed, dus de kosten voor de Louise de Coligny zijn nu nog niet opgenomen in de begroting.

2) De nieuwbouw Van Lodensteincollege is afhankelijk van de herontwikkelingsplannen voor Hart voor Ede Zuid 2040, hiervoor is éénmalig voorbereidingskrediet nodig. Conform de verordening voor onderwijshuisvesting is 8% van de totale investeringsbehoefte (à € 9.520.000) gerechtvaardigd. Dit komt neer op € 762.000 aan voorbereidingskrediet resulterend in € 29.000 aan kapitaallasten vanaf 2028.

3) De voorlopige investeringsbehoefte voor nieuwbouw van De Triangel is € 4.537.414. Aangezien een deel van dit schoolgebouw nog in goede staat verkeert, is mogelijk niet het volledige bedrag nodig. Uitgaande van het te verwachten investeringsbedrag worden de kapitaallasten € 175.000 vanaf 2028.

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Progr.	Bedragen x € 1.000				
		2024	2025	2026	2027	2028
Activiteitenruimte de Zicht Ederveen	2	-	-	42 N	42 N	42 N
Renovatie de Schakel	2	-	-	19 N	19 N	19 N
De Commanderie Bennekom	2	-	9 N	62 N	-	-
Wijkhuis Ede West	2	-	22 N	18 N	18 N	18 N
Uitloopschalen CAO Sociaal Werk (welzijn)	2	-	235 N	235 N	235 N	235 N
Totaal		-	266 N	376 N	314 N	314 N

Wat gaan we doen?

Activiteitenruimte de Zicht Ederveen

Het dorps huis De Zicht is aangebouwd tegen een oude gymzaal uit 1969, deze wordt door het dorps huis intensief gebruikt voor verschillende (sport)activiteiten. Er wordt in het gebruik met name wateroverlast en een onprettig klimaat ervaren. Renovatie staat gepland voor 2041. Het voorstel is om de gymzaal nu sober te renoveren, zodat deze weer minimaal tien jaar functioneel kan worden gebruikt. Hiermee beperken we mogelijke veiligheidsrisico's en voldoen we aan de minimale eisen voor gebruik. Met de sobere renovatie van de gymzaal kan er naar 2041 toegewerkt worden naar een integraal plan voor renovatie van het dorps huis of bredere herontwikkeling aansluitend op de wens uit het dorp.

Voorgesteld wordt om voor het jaar 2025 een krediet van € 371.000 beschikbaar te stellen, wat zich vertaalt in een jaarlijkse kapitaallast van € 42.000 vanaf 2026.

Renovatie de Schakel

In de visie BWD-huizen is in het huisvestingsplan opgenomen dat de Schakel in 2005 in aanmerking zou zijn gekomen voor renovatie. Dit is tot op heden nog maar beperkt gebeurd. In de visie is ook opgenomen dat renovatie een natuurlijk moment is om te verduurzamen. Het voorstel is nu in te zetten op de maatregelen die vanuit energiebesparing in relatie tot de kosten verantwoord zijn om uit te voeren. Op deze manier kunnen we het nieuwbouwvraagstuk voor de Schakel met 20 jaar uitstellen. Dit is ook in lijn met de wens van het bestuur van de Schakel.

Voorgesteld wordt om voor het jaar 2025 een krediet van € 370.000 beschikbaar te stellen. De voorbereiding wordt eind 2025 gestart en uitvoering in 2026. De structurele lasten gaan door deze investering (rekening houdend met gedaalde energielasten) omhoog met € 19.000.

De Commanderie Bennekom

De Commanderie wordt gerenoveerd en geschikt gemaakt voor het huisvesten van buurthuis, denksport, bibliotheek en specifiek een ruimte voor de jeugd. Inmiddels is er een voorlopig ontwerp inclusief begroting

opgesteld. De totale realisatiekosten inclusief voorbereidings- en inrichtingskosten worden op basis van huidig prijspeil geraamd op € 4.171.000 inclusief btw. De werkzaamheden worden gecombineerd uitgevoerd met het verduurzamen en CO-2 neutraal renoveren van het gebouw. Hiervoor is eerder al € 735.000 beschikbaar gesteld. Er is nog een krediet benodigd van € 3.436.000 inclusief btw. De gevraagde dekking is bedoeld voor dekking van de rente Onderhanden Werk in 2025 en 2026. De exploitatielasten inclusief kostprijsdekkende huur worden gedekt vanuit bestaande subsidies (locaties de Broekakker en het Laag).

Wijkhuis Ede West

Het nieuwe Wijkhuis Ede West biedt huisvesting voor de activiteiten van de huidige Kolk en Ericahorst, zij verhuizen samen naar de nieuwe locatie. Ook het wijk- en sociaal team gaan huren in het nieuwe wijkhuis. Door het verlaten van de huidige locatie van de Kolk aan de Schaapsweg ontstaat er een tekort op de begroting door het wegvallen van de huurinkomsten van € 88.000. Het gebouw is niet meer te verhuren en het terrein zal herontwikkeld worden.

Direct aansluitend aan het Wijkhuis Ede-West is ruimte gereserveerd voor de realisatie van een kinderdagverblijf. De gemeente Ede financiert het ontwerptraject en de realisatie voor. De totale realisatiekosten inclusief voorbereidings- en inrichtingskosten worden geraamd op € 4.725.000 voor het wijkhuis en € 1.042.000 voor het kinderdagverblijf.

Uitloopschalen CAO Sociaal Werk (welzijn)

In 2023 is de nieuwe CAO Sociaal Werk, Welzijn en Maatschappelijke dienstverlening vastgesteld. Hierin zijn stapsgewijze loonstijgingen afgesproken. Bij de Programmabegroting 2024-2027 zijn eerder middelen beschikbaar in de vorm van een stelpost om deze kostenstijgingen binnen de sociale basis op te vangen. Inmiddels is gebleken dat er in de CAO meer uitloopmogelijkheden in de salarisschalen zijn opgenomen. Hierdoor worden organisaties voor 2025 en verder met nog hogere personeelslasten geconfronteerd. Deze informatie was vorig jaar nog niet bekend. Door de hoger uitgevallen personeelslasten zijn de eerder aangevraagde middelen voor 2025 en 2026 ontoereikend. Aanvullend is een structureel bedrag van € 235.000 nodig om de kostenstijgingen door de uitloopschalen op te vangen. Hiermee behouden we continuïteit van dienstverlening van partners in de sociale basis die voor het overgrote deel afhankelijk zijn van personele inzet, zeker waar het gaat om het sociaal- en jongerenwerk.

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Progr.	Bedragen x € 1.000				
		2024	2025	2026	2027	2028
Inkoop 2025 Wmo - Ambulante Ondersteuning	3	-	1.150 N	1.150 N	1.150 N	1.150 N
Edese stadspas	3	-	245 N	97 N	97 N	97 N
Knooppunt Jeugdhulpregio FoodValley	3	255 N	417 N	417 N	417 N	417 N
Jeugdhulp	3	5.216 N	5.682 N	5.281 N	4.807 N	4.259 N
Jeugdhulp - besparingen	3	-	500 V	1.250 V	2.000 V	2.750 V
Jeugdhulp - aanvullende besparingen	3	-	pm	pm	pm	pm
Aanbesteden software voor het Sociaal Domein	3	40 N	310 N	150 N	-	-
Totaal		5.511 N	7.304 N	5.845 N	4.471 N	3.173 N

Wat gaan we doen?

Inkoop 2025 Wmo - Ambulante Ondersteuning

Voor de inkoop Wmo - Ambulante Ondersteuning 2025, waar de producten Huishoudelijke Ondersteuning, Begeleiding en Dagbesteding & Vervoer onder vallen, is gekozen voor het laten berekenen van tarieven door een externe partij.

Hiermee wordt een goede verhouding tussen de prijs voor de levering van de Wmo-producten en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit gewaarborgd. Bovendien zorgt het hanteren van een reële prijs voor de continuïteit in de ondersteuning. Voor de inwoners van Ede is een dekkend zorglandschap belangrijk. Belangrijkste oorzaak van de hogere tarieven ligt in stijgende kosten van CAO's.

Edese stadspas

Met de invoering van een Edese stadspas willen onze minimaregelingen toegankelijker en duidelijker maken. Dit sluit aan op de uitgevoerde evaluatie van de minimaregelingen. Met de stadspas willen we het niet-gebruik van regelingen terugdringen. Zo investeren we in de dienstverlening en bestaanszekerheid van onze inwoners. We stellen daarom voor de stadspas per 1 januari 2026 in te voeren. We kiezen daarbij nadrukkelijk voor een stadspas die zich niet alleen richt op ondersteuning van minima, maar breed inzetbaar is voor verschillende activiteiten en doelgroepen. Daarmee voorkomen we stigmatisering van onze minima en benutten we de mogelijkheden van een stadspas optimaal. De structurele kosten voor exploitatie van de stadspas bedragen € 250.000 vanaf 2026. Voor ontwikkeling, invoering en opstarten is een incidenteel bedrag van € 345.000 in 2025 benodigd. De kosten worden deels gedekt vanuit de reguliere budgetten (onder andere vanuit de huidige budgetten voor de webshop).

Knooppunt Jeugdhulpregio FoodValley

In de jeugdhulpregio FoodValley worden de wettelijke verplichtingen voor jeugdhulp in gezamenlijkheid

vormgegeven. Door dit in gezamenlijkheid te realiseren creëren we uniformiteit en een efficiënte inzet van middelen. Om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen en de stijging van uitgaven verder te beperken zijn een aantal investeringen noodzakelijk. De investeringen doen we als gemeente Ede samen met de andere gemeenten. Het gaat hierbij om de volgende kosten:

1. Realiseren van contract- en interimmanagement binnen het knooppunt i.v.m. openstaande vacatures en realisatie inzet van ervaringsdeskundigheid (landelijke standaard).
2. Verblijf:
  - De gemeente Ede koopt als lid van de jeugdhulpregio FoodValley en de overige Gelderse jeugdhulpregio's (G7) jeugdhulp bovenregionaal in (Essentiële functies). In lijn van de landelijk vereisten wordt geïnvesteerd in het wonen op basis van kleinschaligheid. Hierdoor kunnen jongeren zo thuis mogelijk verblijven ook al wonen zij niet meer thuis. Doel is op- en afbouw van gesloten jeugdzorg.
  - Beschikbaarheidsfinanciering t.b.v. regionale woonvoorziening FoodValley voor jongeren die voorheen in een drie-milieuvoorziening verbleven.

Jeugdhulp

We verlenen steeds meer jeugdzorg, voor steeds hogere kosten. Het aantal jeugdigen wat een vorm van jeugdhulp nodig heeft, is de afgelopen 20 jaar gestegen van 1 op de 27 jeugdigen in 2000 naar landelijk 1 op de 7 in 2022. Landelijk maar ook lokaal is sprake van een sterke stijging van de kosten jeugdhulp. Op basis van de kostenontwikkeling in de afgelopen jaren en de prognose van het Centraal Planbureau met betrekking tot de ontwikkeling van de zorgkosten is de verwachting dat deze de komende jaren verder oplopen.

Op basis van de kostenontwikkeling vanaf 2018 en de verwachte stijging van de zorgkosten in de komende jaren (verwachting Centraal Planbureau) is een meerjarenperspectief opgesteld. Voor het meerjarenperspectief zijn de werkelijke uitgaven van 2023 en de eerste maanden van 2024 als basis genomen. Voor de autonome groei van de uitgaven jeugdhulp is rekening gehouden met een kostenontwikkeling van 5,7% in 2025 en 5% vanaf 2026.

Jeugdhulp - besparingen

Gezien de kostenstijging (tarieven & behoefte) van 2023 zijn extra maatregelen ingezet om de kosten te beperken. Dit zijn:

1. Aanscherping verordening Jeugdhulp om instroom te beperken en uitstroom te bevorderen.
2. Aanpak Toegang TTJ/STJ: wachtlijsten verminderen en actieve regievoering casuïstiek.
3. Evaluatie huisartsenroute (beperken van instroom in specialistische GGZ via Huisarts en SOJ);1.
4. Contractmanagement: zorgaanbieders overtuigen van een verlaging van de zorgintensiteit.

Alle maatregelen zijn opgepakt en dit heeft onder andere geleid tot een gewijzigde conceptverordening ter bespreking met de ASDE, een structurele vermindering van team toegang naar twee weken en een versterkte samenwerking met de huisartsen.

Jeugdhulp - aanvullende besparingen

Op basis van de data-analyse 2023 naar het gebruik van jeugdhulp is de verwachting dat de behoefte en kosten voorlopig zal blijven stijgen én dat ondanks de eerder ingezette maatregelen meer nodig is om de kostenstijging te beperken. Hiervoor is een voorlopige scan gemaakt van mogelijke interventies die passen in de grotere beweging: lokaal, regionaal en landelijk (Hervormingsagenda Jeugd). Hiermee wordt versnippering voorkomen (verlies van tijd en geld), de kwaliteit van zorg hooggehouden en wordt voorkomen dat snelle oplossingen leiden tot nieuwe "vluchtroutes". Beleid en uitvoering gaan we tegen het licht houden om

bijsturingmogelijkheden in beeld te brengen. Wij komen hier in de begroting op terug. De denkrichtingen zijn als volgt:

1. Ouderverantwoordelijkheid vergroten tijdens jeugdhulptraject;
2. Voorliggende ouderproblematiek eerst aanpakken;
3. Normeren behandelduur;
4. Uitstroom verblijf verhogen;
5. Alternatieven voor zwaarste doelgroepen;
6. Uitvallers/instroom onderwijs.

Per denkrichting wordt met prioriteit een inhoudelijke en financiële analyse gerealiseerd.

Aanbesteden software voor het Sociaal Domein

Vanuit rechtmatigheid- en efficiencyoverwegingen moet het belangrijkste softwaresysteem in het Sociaal Domein worden aanbesteed. Zonder deze software kunnen onder meer uitkeringen niet worden betaald en kan zorg niet worden beschikt. Het tijdspad voorziet een afronding van een implementatietraject in 2026. De benodigde middelen hebben betrekking op aanschaf en in- en externe uren (projectleiding). De kosten komen voort uit een aanbesteding in Q4 2024, aanschaf en implementatie in 2025, finale tranche aanschaf en nazorg in 2026.

4

ECONOMIE EN MOBILITEIT

Werkgelegenheid, Food, Kennisas
Grondexploitatie werken
Verkeersveiligheid, parkeren

Economische ontwikkeling
Uitgifte bedrijfslocaties
Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Progr.	Bedragen x € 1.000				
		2024	2025	2026	2027	2028
Verkeersveilige inrichting gebiedsontsluitingswegen	4	-	-	80 N	96 N	94 N
Agenda Fiets 2040	4	-	305 N	194 N	94 N	95 N
Eenmalige inrichtingskosten Doornboshoeve/volkstuinen	4	49 N	-	-	-	-
Totaal		49 N	305 N	274 N	190 N	189 N

Wat gaan we doen?

Verkeersveilige inrichting gebiedsontsluitingswegen

Een stagnatie van de daling in verkeersongevallen en -slachtoffers zorgt internationaal, nationaal én lokaal al langer voor een pleidooi om gebiedsontsluitingswegen veiliger in te richten en, waar nodig, 30 km/u als maximumsnelheid in te voeren. We gaan de meest verkeersonveilige wegen als eerste aanpakken en combineren dit zoveel mogelijk met andere werkzaamheden.

Voorgesteld wordt om een krediet van € 2 miljoen beschikbaar te stellen, waarvan € 1,65 miljoen in 2025 en € 350.000 in 2026. Dit vertaalt zich in een jaarlijkse kapitaallast van € 96.000 vanaf 2027. De middelen worden ingezet om:

- Kleinschalige maatregelen (zoals fietsstroken of verkeersplateaus) aan te leggen op vijf wegen om deze tegen geringe kosten in te richten als veilige 'gebiedsontsluitingsweg 30 km/uur (GOW30)' (betreft Stationsweg (De Klomp), Hofbeeklaan, Heyendaal, Zandlaan, Arnhemseweg).
- Voorbereiding te treffen voor een grootschalige reconstructie om twee wegen in te richten als veilige GOW30 (betreft Postweg en Dorpsstraat in Lunteren).
- Reconstructie van de Klomperweg in Lunteren uit te voeren om deze als verkeersveilige GOW30 in te richten.

Agenda Fiets 2040

De Agenda Fiets 2040 (in bestuursakkoord en Koersnota Mobiliteit aangekondigd als Fietsplan 2.0) is een concrete uitwerking van de fietsambities uit de Omgevingsvisie 2040 en de Koersnota Mobiliteit en is bedoeld om Ede klaar te maken voor de toekomst(ige groei) en het faciliteren van de benodigde mobiliteitstransitie. Doel van de Agenda Fiets 2040 is het verbeteren van de fietsveiligheid, het verbeteren van de 'fietstevredenheid' en uiteindelijk meer Edenaren op de fiets.

Uit de groslijst van ruim 50 projecten uit de Agenda Fiets 2040 is een selectie gemaakt waarin alleen de projecten zijn opgenomen die op korte termijn relevant zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen of die bijdragen aan het oplossen van grote (verkeersveiligheids)knelpunten die op dit moment spelen. Voorgesteld wordt om de volgende kredieten beschikbaar te stellen: € 675.000 in 2025, € 525.000 in 2026 en € 50.000 in 2027.

Eenmalige inrichtingskosten Doornboshoeve/volkstuinen

In juni 2023 is, vanwege de huidige wachtlijsten voor volkstuinen, bestuurlijk de wens uitgesproken om de Doornboshoeve in Bennekom voor tien jaar geschikt te maken voor volkstuinen. Er zijn criteria meegegeven vanuit natuurinclusieve maatregelen en er zijn vanuit ecologie randvoorwaarden meegegeven. Hiermee wordt het op meerdere aspecten een waardevolle toevoeging (volkstuintieren, ecologie en natuur).

Dit voorstel betreft het eenmalig inrichten van een stuk grond in gemeentelijke bezit, groot genoeg om circa 65 volkstuinen te realiseren.

5

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Grondexploitatie: wonen, bouwen en wonen | Woningmarkt
 Algemene milieuactiviteiten, duurzaamheid, afvalstoffenverwijdering | Duurzaamheid en energie
 Ruimtelijke ontwikkeling, omgevingsvergunning, ontwikkeling buitengebied, Recreatie en Toerisme | Ruimtelijke planvorming

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Progr.	Bedragen x € 1.000				
		2024	2025	2026	2027	2028
Inzet milieustrategie met focus op VTH	5	-	159 N	159 N	159 N	159 N
Incidentele inzet op niet benutte milieuvergunningen veehouderij (latente ruimte)	5	50 N	200 N	-	-	-
Edeseweg Wekerom	5	-	-	125 N	124 N	122 N
Gebiedsontwikkeling Goudsberg	5	-	-	-	-	-
Grondwaardesprong bij plaatsing windmolens	5	-	-	-	-	-
Actief Grondbeleid landelijk gebied	5	-	500 N	500 N	-	-
Positionering en doorontwikkeling Natuurcentrum Veluwe	5	23 N	93 N	86 N	18 N	18 N
Aanvraag fase 2 Ontwikkelkader Ede-stad	5	255 N	218 N	-	-	-
Herijken stationskwartier Ede-Wageningen	5	250 N	-	-	-	-
Woningbouwfonds & actieve regierol woningbouw	5	-	pm	pm	-	-
Benutten bestaande voorraad en optimalisatie van bestaande woningbouwproces	5	-	175 N	175 N	-	-
Gebiedsproces Otterlo (uitvoering)	5	-	178 N	111 N	-	-
Gebiedsproces Otterlo (uitvoering) - structureel	5	-	-	15 N	15 N	15 N
Omzetting reserve Bodem (R480) naar structureel budget	5	348 V	4 N	4 N	4 N	4 N
Totaal		230 N	1.527 N	1.175 N	320 N	318 N

Wat gaan we doen?

Inzet milieustrategie met focus op Vergunningen, Toezicht en Handhaving

De rol van een milieustrategie is van belang voor het opstellen en uitvoeren van milieubeleid dat bijdraagt aan een gezonde leefomgeving. We gaan extra inzetten op strategie- en beleidsvorming waarmee (op de achtergrond) mede sturing wordt gegeven aan de OddV als uitvoeringsorganisatie voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).

Dit stelt ons richting inwoners en bedrijven in staat om complexe situaties (milieu en bouw) sneller en beter te behandelen op basis van doordacht beleid. Bovendien kunnen we milieubeleid beter doorvertalen naar de praktijk. Dat is belangrijk gezien de Edese bouwopgave en de milieuvraagstukken van ons landelijk gebied en de gebiedsprogramma's die we voorstaan en willen faciliteren.

Incidentele inzet op niet benutte milieuvergunningen veehouderij (latente ruimte)

We willen milieugebruiksruimte beschikbaar krijgen voor ontwikkelingsruimte in het landelijk gebied en de woningbouwopgave. Doel van deze actie is om de vergunde situatie meer in lijn te brengen met de actuele situatie. Dat is het geval wanneer voor een locatie een vergunning geldt voor het houden van meer en of andere dieren en deze niet in gebruik is genomen of niet meer gebruikt worden. We vragen incidentele middelen aan voor 2024 en 2025. De aanpak wordt verder als project uitgewerkt samen met de OddV.

Edeseweg Wekerom

We gaan de inrichting van de Edeseweg in Wekerom verbeteren en zetten daarmee een logische volgende stap in het participatieproces. De huidige (brede, voornamelijk geasfalteerde en beperkt groene) inrichting voldoet momenteel niet aan de hedendaagse inrichtingseisen van een gebiedsontsluitingsweg. Daarnaast is er op het gebied van klimaatadaptatie, hittestress en biodiversiteit veel te bereiken en zal specifiek aandacht gegeven worden aan de leefbaarheid en verkeersveiligheid.

Er zijn in de Programmabegroting 2023-2026 middelen voor planvorming (onder andere voor participatie, ontwerpproces en kostenraming) beschikbaar gesteld, die we in 2024 gaan afronden. In 2025 willen we de volgende stap naar de uitvoering zetten om daarmee verdere invulling te geven aan dit burgerinitiatief en de afspraken in het bestuursakkoord. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2025 een krediet van € 2,6 miljoen beschikbaar te stellen, wat zich vertaalt in jaarlijkse kapitaallasten van circa € 125.000 vanaf 2026.

Gebiedsontwikkeling Goudsberg

We werken aan de gebiedsontwikkeling Goudsberg. Er wordt met meerdere partijen gewerkt aan een plan voor de Muur van Mussert en een breder plan voor de Gebiedsontwikkeling Goudsberg. Hierin krijgt onder andere de nieuwe gebruiksfunctie voor het rijksmonumentaal erfgoed een plek. In het gebiedsprogramma willen we de recreatie en vakantiepark in dit gebied verduurzamen en ontwikkelen (onder andere op mobiliteit). In 2024 wordt gewerkt aan een startnotitie waarbij de verdere mogelijkheden, planning en financiën (onder andere co-financiering) zijn uitgewerkt. Voor 2025 is een verdiepende uitwerking in een omgevingsplan voorzien, ter voorbereiding op uitvoering. Benodigde middelen zullen in de programmabegroting 2025-2028 worden voorgelegd aan de raad.

Grondwaardesprong bij plaatsing windmolens

In de Perspectiefnota 2020-2023 is vanuit het programma Duurzaamheid uitgegaan van een structurele opbrengst die gevolg is van de plaatsing van windmolens (€ 70.000). Hierbij is er vanuit gegaan dat, zodra windmolens gebouwd zouden worden, sprake zou zijn van een substantiële waardesprong van deze gronden en daar een rendement behaald zou kunnen worden. Eind 2022 is er door Gedeputeerde Staten van Gelderland besloten dat binnen een straal van 1 kilometer van de Veluwe geen windmolens geplaatst mogen worden. Reden hiervoor is de bescherming van de inheemse vogelsoort de wespendif. Gelet op de uitspraak van Gedeputeerde staten is in de afgelopen twee jaar gebleken dat de verwachte opbrengsten niet gerealiseerd worden. We stellen voor om de opbrengst af te ramen en op te vangen binnen het programma Duurzaamheid, waardoor er geen effect is op de begroting.

Actief Grondbeleid landelijk gebied

We nemen meer regie in het landelijk gebied en werken aan de doelen uit onze Omgevingsvisie. Om als gemeente deze regisserende rol te kunnen invullen en slagvaardiger te worden, werken we dit jaar aan ons grondbeleid instrumentarium. We hebben de ambitie om de komende jaren landbouwgronden aan te kopen en in te zetten voor onze beleidsdoelen; het herstel en de versterking van het natuurlijk systeem en de transitie naar natuurinclusieve en circulaire landbouw. Dit vraagt om toegang tot gronden. Middelen hiervoor zijn nodig omdat een andere bestemming van gronden direct leidt tot afwaardering van de marktwaarde, waar budget in de begroting voor nodig is. We vragen tijdelijk middelen aan, om zelf de regie te kunnen hebben en in afwachting van eventuele co-financiering vanuit Rijk en provincie. Het grondbeleid voor het landelijk gebied maakt onderdeel uit van de ontwikkel- en investeringsstrategie.

Positionering en doorontwikkeling Natuurcentrum Veluwe

We investeren in instandhouding natuurbeleving en natuureducatie en een robuuster en financieel gezond Natuurcentrum. Een belangrijke pijler voor de balans tussen recreatie en natuur is de herontwikkeling van Natuurcentrum Veluwe tot de centrale ontvangst in het gebied de Ginkel. Meerdere overheden hebben de afgelopen jaren in dit gebied geïnvesteerd.

De middelen zijn bedoeld om tot en met 2026 subsidie aan de stichting te verlenen om hogere huurlasten op te vangen die het gevolg zijn van een grondige renovatie van het natuurcentrum. Daarnaast voor het aanstellen van een vaste kracht die zorgt voor communicatie en afstemming met de omliggende terreineigenaren, (horeca) ondernemers, natuureducatie-organisaties, bezoekers, groepen en scholen. Na 2026 wordt de situatie geëvalueerd. Hiermee wordt bekeken of de bezoekersaantallen zorgen voor een gezonde exploitatie en welke gevolgen dat heeft voor de subsidie vanaf 2027.

Aanvraag fase 2 Ontwikkeldkader Ede-stad

We werken aan de volgende fase voor de ruimtelijke ontwikkeling van Ede-Stad. Het Ontwikkeldkader Ede Stad maakt op stadsniveau integrale keuzes over hoe, waar en wat mogelijk is als uitwerking van de vijf strategische keuzes uit de Omgevingsvisie. Het doel hierin is onder andere om 9.000 à 10.000 woningen te realiseren. Daarmee is het Ontwikkeldkader een belangrijke bouwsteen van de Ontwikkel en Investeringsstrategie en de toekomst van Ede-Stad. Bij de Programmabegroting 2023-2026 zijn middelen toegekend om het Ontwikkeldkader Ede Stad op te starten. We verwachten de eerste fase na de zomer 2024 af te ronden. We vragen nu incidenteel middelen aan voor de volgende fase voor 2024 tot de definitieve vaststelling van het Ontwikkeldkader door de gemeenteraad in 2025. We gebruiken de middelen voor het verder uitwerken van het ruimtelijk raamwerk, het voeren van participatie en het uitvoeren van een 'PlanMER' procedure. Deze milieueffectrapportage is noodzakelijk om vanuit milieutechnisch oogpunt goed onderbouwde en met name haalbare keuzes te maken. Dit maakt een evenwichtige afweging tussen alle strategische keuzes mogelijk.

Herijken stationskwartier Ede-Wageningen

Met het niet realiseren van de WFC Experience komt een belangrijke drager van de ontwikkeling van het WFC-gebied te vervallen. Dit vraagt om nieuw perspectief. De ambitie voor het WFC is om de komende jaren maximaal in te zetten op de verdere ontwikkeling van het Food Innovation District (FID). Om deze ontwikkeling te realiseren zal moeten worden gezocht naar nieuwe (economische) dragers die een impuls aan de ontwikkeling kunnen geven, in het licht van externe factoren als stikstof, netcongestie en de marktontwikkelingen (onder andere gestegen bouwkosten en rente en de ontwikkelingen op de kantorenmarkt).

Er wordt een incidenteel werk- en onderzoeksbudget van € 250.000 voor 2024 voorgesteld. Vanuit dit budget zal ingezet worden op acquisitie, het ontwikkelen van nieuwe concepten en het uitwerken van een ruimtelijk programmatische visie op het stationskwartier, die aansluit op de ontwikkel- en investeringsstrategie.

Woningbouwfonds & actieve regierol woningbouw

Om de toevoeging van extra sociale huurwoningen te stimuleren is bij de Programmabegroting 2023-2026 € 3 miljoen beschikbaar gesteld in een nieuw ingericht Fonds Stimulering Woningbouw Ede. Deze regeling verstrekt onder strikte voorwaarden een bijdrage in de onrendabele top van sociale woningbouwplannen van maximaal € 20.000 per woning.

De regeling is opengesteld en een eerste inventarisatie laat zien dat veel projecten aan de doelstellingen van de stimuleringsregeling voldoen. Ingediende projecten worden momenteel getoetst aan de nadere subsidievoorwaarden. Een eventuele, hieruit volgende aanvraag van het fonds zal leiden tot een nieuwe aanvraag van middelen bij de Programmabegroting 2025-2028. Zodoende kunnen we de versnelling van sociale huurwoningen succesvol doorzetten na 2024.

Benutten bestaande voorraad en optimalisatie van bestaande woningbouwproces

We constateren dat alleen nieuwbouw niet genoeg is om te voorzien in de groeiende woonopgave. Woningbouw op grootschalige ontwikkellocaties komt meer onder druk te staan. Daarom stellen we voor om breed te kijken welke mogelijkheden er in de bestaande voorraad zijn. Co-housing, kamergewijze verhuur, optoppen panden, transformeren en aanbouwen zijn mogelijkheden om beter gebruik te kunnen maken van bestaande woningen en andere gebouwen (kantoren). Er is uitvoeringskracht nodig om dit mogelijk te maken

en we vragen € 175.000 aan voor 2025 en 2026. Middelen worden besteed voor regie en actieve samenwerking met marktpartijen, woningcorporaties en zorgaanbieders. Maar ook voor verbetering van interne processen om te kunnen versnellen in projecten.

Gebiedsproces Otterlo (uitvoering)

We zetten de volgende stap naar uitvoering in Otterlo. Zo doen we recht aan het doorlopen participatieve traject met de omgeving in het kader van het Gebiedsprogramma Otterlo 2040.

Deze aanvraag doet een claim voor de nog ongedekte, gewenste maatregelen op de korte termijn zoals afgestemd met de Dorpsraad en opgenomen in de concept uitvoeringsagenda voor Otterlo. De middelen worden onder andere aangewend voor concrete uitvoeringsmaatregelen voor een meer gastvrije entree voor Otterlo, het verbeteren van de N310 en het aantrekkelijker maken van de nabije omgeving voor fietsers en recreanten. De aanvraag bestaat uit zowel incidenteel exploitatiebudget voor 2025 en 2026 als een eenmalig investeringskrediet. Voorgesteld wordt om een krediet van € 310.000 beschikbaar te stellen, waarvan € 195.000 in 2025 en € 115.000 in 2026. Dit vertaalt zich in een structurele kapitaallast van € 15.000 vanaf 2027.

Omzetting reserve Bodem (R480) naar structureel budget

Er is in het verleden een Bestemmingsreserve Bodemsanering ingesteld waarin gespaard wordt voor toekomstige gemeentelijke bijdragen voor bodemsanering (egalisatie van lasten). Deze reserve is met name opgezet voor het Enka project. Na vertraging als gevolg van rechtszaken is in maart 2023 besloten dat er geen Enkaleiding meer wordt aangelegd. Hiermee is de grondslag voor de Bestemmingsreserve Bodemsanering komen te vervallen, waardoor de reserve kan vrijvallen (€ 352.000 incidenteel voordeel).

Om echter goede uitvoering te geven aan wettelijk verplichte bodemtaken én de verantwoordelijkheid in het beschermen van Edese bewoners tegen de negatieve effecten van bodemverontreinigingen, is het van belang periodieke bodemonderzoeken naar de effecten van deze bodemverontreinigingen te blijven uitvoeren. We vragen hiervoor jaarlijks exploitatiebudget aan van € 30.000. Dit bedrag kan (grotendeels) worden gedekt door de structurele toevoeging aan de reserve Bodemsanering om te zetten naar een exploitatiebudget.

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Progr.	Bedragen x € 1.000				
		2024	2025	2026	2027	2028
Begroting 2025 VGGM	6	-	170 N	144 N	101 N	101 N
Toepassing Wet Bibob	6	48 N	145 N	145 N	145 N	145 N
Totaal		48 N	315 N	289 N	246 N	246 N

Wat gaan we doen?

Begroting 2025 VGGM

De gemeente Ede maakt deel uit van de gemeenschappelijke regeling VGGM. In de conceptbegroting VGGM zijn een aantal knelpunten opgenomen die gevolgen hebben voor de gemeentelijke bijdrage. De knelpunten hebben betrekking op de toekomstbestendigheid GGD Gelderland Midden, uitbreiding rijksvaccinatieprogramma, bedrijfsvoering en veiligheid. De bijdrage van Ede stijgt met € 483.000 in 2025 tot € 424.000 in 2028, hiervan is € 313.000 structureel gedekt binnen de begroting van Ede. De effecten landen zowel in programma 2 en 6. De conceptbegroting VGGM wordt voorgelegd aan uw raad in juni/juli.

Toepassing Wet Bibob

Optreden tegen bedrijven die zich niet aan de regels houden is een van de afspraken uit het bestuursakkoord 2022-2026. Bibob is een van de belangrijkste instrumenten die de gemeente kan inzetten om het ongewild en onbewust faciliteren van criminele activiteiten te voorkomen. Bibob levert daarmee een belangrijke bijdrage aan een gezond lokaal economisch klimaat en draagt ertoe bij dat zorgmiddelen ook daadwerkelijk worden ingezet voor de mensen die het nodig hebben. Met de wetwijziging (2022) van de Wet Bibob is het instrument nu van toepassing op in de wet aangewezen vergunningen, alle subsidies en bepaalde categorieën overheidsopdrachten: zoals aanbestedingen voor de zorg, en vastgoedtransacties waarbij de overheid partij is. Vorig jaar is beleidscapaciteit toegekend om de gemeentelijke organisatie in te richten op het bredere toepassingsbereik en is de bewustwording in de organisatie toegenomen. Dit zien we ook terug in een groeiend aantal onderzoeksaanvragen op genoemde terreinen. De huidige formatie van 1,2 FTE op Bibob is ontoereikend om de groeiende vraag naar BIBOB-onderzoeken uit te voeren. Er is behoefte aan structurele aanvullende capaciteit van een Bibob onderzoeker (1 FTE).

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Progr.	Bedragen x € 1.000				
		2024	2025	2026	2027	2028
VPB reclameopbrengsten	7	-	-	-	-	-
Vervangingsbudget wagenpark en laadinfra	7	-	430 V	150 N	150 N	150 N
Bijdrage wegenonderhoud aan verkeersprojecten	7	112 N	-	-	-	112 V
Watertappunten in Ede-Stad	7	-	6 N	11 N	11 N	11 N
Fietspaden buitengebied	7	-	-	12 N	154 N	152 N
Totaal		112 N	425 V	173 N	315 N	201 N

Wat gaan we doen?

VPB reclameopbrengsten

Lokale overheden vallen sinds 2016 onder de Wet op de Vennootschapsbelasting (VPB). In 2024 wordt een aanslag van € 95.000 verwacht voor VPB over de reclame-inkomsten. Tegen eerdere aanslagen is, samen met een aantal andere gemeenten, bezwaar aangetekend. Indien gemeenten bij de rechter hun gelijk krijgen, dan heeft ook Ede recht op teruggave van de reeds betaalde vennootschapsbelasting. Het is nog onbekend wanneer hier een uitspraak over gedaan zal worden. Om verdere belastingrente te voorkomen dient deze aanslag betaald te worden. De kosten worden gedekt vanuit de reserve BTW - Compensatiefonds (R492).

Vervangingsbudget wagenpark en laadinfra

De gemeente Ede moet voldoen aan de eisen van de Zero Emissie zone voor Stadslogistiek (ZES) voor Ede centrum. Dat betekent geen vracht- en bestelwagens op fossiele brandstoffen in het centrum. Daarnaast willen we als overheid het goede voorbeeld geven (elektrificatie van voertuigen). Een aantal dieselveertuigen moet vanwege hun levensduur vervangen worden, in dit geval waar mogelijk door elektrische auto's. Meer elektrische auto's betekent ook vernieuwing en uitbreiding van de laadinfrastructuur (laadpalen). De huidige budgetten voor vervanging van een aantal voertuigen van het gemeentelijk wagenpark zijn ontoereikend. Uitstel van vervanging is echter niet meer mogelijk. Ook is vervanging van de laadinfrastructuur nodig. Deze is inmiddels acht jaar oud en is niet toekomstbestendig. Daarnaast is inkoopondersteuning door een externe partij voor de aanbesteding van deze laadinfrastructuur nodig. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2025 een krediet van € 1,02 miljoen beschikbaar te stellen, wat zich vertaalt in een jaarlijkse kapitaallast van € 150.000 vanaf 2026. De reserve Bedrijfsauto's valt met dit voorstel volledig vrij in 2025 en kan worden opgeheven.

Bijdrage wegenonderhoud aan verkeersprojecten

In 2024 wordt een aantal verkeersprojecten uitgevoerd op locaties waar ook de kwaliteit van de verharding slecht is. Op deze locaties is over drie tot vijf jaar wegonderhoud nodig. Door nu de scope van

verkeersprojecten aan onder andere de Edeseweg en de Goudenstein uit te breiden worden slechte verhardingen hersteld zonder dat dit voor extra omgevingshinder in de nabije toekomst zorgt. Tegelijkertijd optimaliseren we hiermee de kosten voor het wegenonderhoud. Dit sluit aan bij de opgave uit het bestuursakkoord om onze middelen zo slim mogelijk te besteden.

Watertappunten in Ede-Stad

Vanuit een aantal wijken in Ede Stad zijn tien concrete verzoeken binnengekomen voor watertappunten, veelal naast sportlocaties, zoals voetbalkooien en speeltuinen. Op deze manier worden kinderen gestimuleerd om tijdens sportactiviteiten water te drinken. Het watertappunt werkt op deze manier als een educatief middel om te zorgen voor gezonde toekomstige generaties.

De beleidswens voor realisatie van deze tien watertappunten staat los van de onlangs door de raad aangenomen motie over watertappunten langs wandelroutes en sluit aan bij het Bestuursakkoord, waarin de wens uitgeschreven staat te werken aan een Gezond en Vitaal Ede, met gezonde generaties en een gezonde leefomgeving voor kinderen.

De aanleg van een watertappunt bedraagt circa € 7.500. Het onderhoud kost € 1.100 per watertappunt per jaar. We realiseren in 2024 vijf watertappunten en in 2025 de resterende vijf.

Fietspaden buitengebied

Bij de behandeling van de Voorjaarsbrief 2023-2026 heeft de gemeenteraad (aanvullend op het beheer van de openbare ruimte) aandacht gevraagd voor de smalle recreatieve fietspaden in het buitengebied. Dit heeft geresulteerd in een motie. Vervolgens is een memo opgesteld (zaaknummer 410064) waarin een inventarisatie, knelpunten, prioritering en financiële onderbouwing zijn opgenomen.

De meeste recreatieve fietspaden liggen in natura2000gebieden. Voor uitvoering zijn natuuronderzoeken noodzakelijk om de haalbaarheid van de verbredingen te bepalen. Voor het uitvoeren van (natuur) onderzoeken is in 2024 budget beschikbaar gesteld. Op dit moment lopen de natuuronderzoeken, waarna we - waar dat kan- aan de slag kunnen met het verbreden van de fietspaden.

De Hoge Valksedijk, Vijfsprongweg en de Immenweg worden als eerste opgepakt. De voorbereidende werkzaamheden van deze fietspaden starten januari 2025 waarna de uitvoering in het najaar van 2025 kan worden opgestart. Afronding vindt plaats in 2026. Voor de drie fietspaden wordt voorgesteld een krediet van € 3,2 miljoen beschikbaar te stellen, waarvan € 500.000 in 2025 en € 2,7 miljoen in 2026. Dit vertaalt zich in een jaarlijkse (afnemende) kapitaallast van € 154.000 vanaf 2027.

8

BESTUUR EN ORGANISATIE

Bestuursorganen, bestuursondersteuning, bestuurlijke samenwerking	Bestuur
Burgerzaken, verkiezingen, geo- en vastgoedinformatie	Dienstverlening
Overhead, algemene middelen, deelnemingen, beleggingen en financiering	Algemene middelen
Belastingen en heffingen	Belastingen en heffingen
Vastgoed	Vastgoed

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Vastgoed - molenroedes 3 molens	8	-	-	20 N	20 N	20 N
Vastgoed - ventilatieproblematiek kinderdagverblijf Lunteren	8	-	-	-	-	-
Vastgoed - Taxatie herbouwwaarde portefeuille vastgoed	8	130 N	-	-	-	-
PZ - Paspoortpiek	8	178 N	178 N	178 N	178 N	178 N
JIS - WOO extra capaciteit	8	-	71 N	122 N	122 N	122 N
Gemoderniseerd taxatieverslag en Belastingapplicatie	8	60 N	60 N	60 N	60 N	60 N
Diversen (wettelijke verplichtingen en bestandsverbetering/-verrijking) GIO & BEL	8	140 N	25 N	-	-	-
Informatieveiligheid	8	-	525 N	425 N	425 N	425 N
Datagedreven werken, AI, Algoritmeregister	8	-	170 N	370 N	340 N	190 N
Extra capaciteit Public Affairs	8	52 V	52 V	26 V	-	-
Programma Dienstverlening	8	-	500 N	500 N	-	-
Totaal		456 N	1.477 N	1.649 N	1.145 N	995 N

Wat gaan we doen?

Vastgoed - molenroedes 3 molens

De afgelopen jaren zijn bij een aantal traditionele molens in Nederland onverwacht roeden gebroken. De Hollandse Molen heeft onderzoek gedaan naar deze onverwachte breuken en vanuit het onderzoek een RI&E opgesteld om risicoklassen te bepalen bij andere bestaande molens. Voor drie van de vijf historische korenmolens die Ede in bezit heeft is uit de RI&E gebleken dat de molenroedes een verhoogd risico hebben op breuk en vervangen moeten worden. Het gaat om de molenroedes van de Keetmolen, Walderveense molen en Molen de Hoop. Omdat dit niet voorzien is in de onderhoudsplannen is hiervoor extra geld benodigd. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2025 een krediet van € 510.000 beschikbaar te stellen, wat zich vertaalt in een jaarlijkse kapitaallast van € 20.000 vanaf 2026.

Vastgoed - ventilatieproblematiek kinderdagverblijf Lunteren

Een gedeelte van schoolgebouw de Triangel aan de Kerkhoflaan in Lunteren wordt verhuurd aan kinderopvang Partou. Het schoolgebouw is in eigendom van het schoolbestuur. Schoolbesturen ontvangen rechtstreeks van het Rijk onderhoudsgelden, gebaseerd op de leerlingenaantallen. Daarmee wordt er geen budget verstrekt voor het gedeelte kinderopvang vanuit het Rijk. Er ontstaat nu een knelpunt op basis van de gemaakte afspraken uit het verleden met het schoolbestuur en de kinderopvangorganisatie en de gemeente Ede. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van het gedeelte van de kinderopvang. De huidige ventilatie

van de kinderopvang functioneert niet meer. Er is een noodzakelijke aanpassing nodig aan de ventilatie om het gebouw veilig te gebruiken. De kosten (€ 101.000) worden vanuit de reserve Onderwijs - Huisvesting bekostigd.

Vastgoed - Taxatie herbouwwaarde portefeuille vastgoed

Voor onze vastgoedobjecten zijn verzekerde waarden bepaald door middel van een herbouwwaardetaxatie. Officiële taxaties zijn veelal tien jaar geldig en van een groot aantal school-, welzijn- en sportgebouwen verloopt de geldigheid eind 2024. Het uitvoeren van taxaties voor de herbouwwaarde is geen verplichting, echter het niet uitvoeren vormt een risico bij een schade. De afgelopen jaren heeft er indexatie plaats gevonden van de herbouwwaarden, maar na indexatie over langere periode loopt dit veelal uit de pas. Bij omvangrijke of total-loss schade kan er bij het ontbreken van een herbouwwaardetaxatie discussie ontstaan over de feitelijke herbouwwaarde en schade-uitkering. Door het incidentele karakter (eens per tien jaar) is hiervoor eenmalig extra geld benodigd in 2024.

PZ - Paspoortpiek

Er is gedurende vijf jaar van 2024 tot en met 2028 een sterke verhoging van aanvragen van reisdocumenten en identiteitskaarten (de zogenaamde paspoortpiek). Het betreft een incidentele piek van vijf jaar. Vanaf 2029 daalt het aantal aanvragen weer. Vanaf 1 januari 2024 is ook de Wet Invoering Gecombineerde Geslachtsnaam van kracht. Beide ontwikkelingen betekenen:

- Een stijging van ongeveer 11.500 reisdocumenten in 2022 naar ongeveer 25.000 tijdens de piekperiode.
- In 2024 een eenmalige piek van 1075 aanvragen in 2024 (als gevolg van WIGG).

Om de paspoortenpiek op te kunnen vangen is tijdelijk extra capaciteit nodig. Daartegenover staat ook een tijdelijke stijging van de leges.

JIS - WOO extra capaciteit

Bij de Programmabegroting 2024-2027 is voor twee jaar incidentele extra uitvoerende capaciteit toegekend voor het behandelen van Woo verzoeken omdat na inwerkingtreding van de Wet open overheid (Woo) in mei 2022 een verdrievoudiging optrad van het aantal verzoeken. Naast de toename van het aantal aanvragen constateren we een toename van de complexiteit van de verzoeken. In 2024 implementeren we anoniemiseringssoftware. Desondanks blijft de beoordeling van de informatie wel onderhevig aan menselijke inzet. Aangezien we de geconstateerde trend in stijging van zowel het aantal als de complexiteit zich voortzet, is continuering van de capaciteitsuitbreiding noodzakelijk.

Gemoderniseerd taxatieverslag en Belastingapplicatie

Vanaf 1 januari 2025 wordt een ander WOZ-taxatieverslag gehanteerd (wettelijk verplicht). Inwoners kunnen dit taxatieverslag opvragen om hun WOZ-waarde te kunnen checken. Zij hebben dan veel meer inzicht en uitleg over de WOZ-waarde en de totstandkoming ervan. Daarnaast breiden we de functionaliteiten van www.mijnoverheid.nl en de digitale belastingbalie uit als ook het gebruik van QR-codes op de aanslagbiljetten.

Diversen (wettelijke verplichtingen en bestandsverbetering/-verrijking) GIO & BEL

De wetgever heeft nieuwe eisen gesteld aan de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG 2.0). Dit brengt met zich mee dat er behoorlijk meer bouwwerken in de BAG in kaart moeten worden gebracht, opgenomen en beheerd moeten worden. Daarnaast moeten er ter voorbereiding op de nieuwe belastingverordening Riool forse bestandanalyses en controles plaatsvinden. Tenslotte wordt, op basis van de vigerende Europese aanbestedingsregels, in 2024 de Waarderingsapplicatie opnieuw aanbesteed. Om deze trajecten succesvol te laten verlopen en tijdig te voldoen aan de wetgeving, is tijdelijk extra capaciteit nodig.

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid (beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid) van onze systemen en gegevens is cruciaal voor een weerbare en betrouwbare overheid. Dat vraagt steeds meer van onze organisatie:

1. Meer organisatorisch slagkracht is nodig om de basis op orde te houden en te onderhouden. Zie hiervoor ook het [Rekenkamerrapport Informatieveiligheid](#).
2. Dreigingen worden steeds groter en meer divers, nemen toe in volume en worden complexer om te kunnen beheersen. Onze snelheid van handelen en inzicht moet geborgd blijven om pro-actiever ons dreigingsbeeld het hoofd te bieden. Ook ten aanzien van het borgen van bedrijfscontinuïteit.
3. Verantwoordingsverplichtingen nemen sterk toe door onder andere de komst van Europese wetgeving met betrekking tot security (NIS2) en de vastlegging van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid als wettelijke verplichting. Wij moeten aantoonbaar in controle zijn. Ook vanuit de gemeenteraad is er toenemende aandacht, mede naar aanleiding van het in 2023 uitgevoerde rekenkameronderzoek.

De komende periode werken we enerzijds aan de implementatie van een nieuw instrumentarium om risico's te identificeren en te mitigeren (Information Security Management System) en anderzijds aan het beter toerusten van managers en medewerkers, waardoor risico's van het optreden van beveiligingsincidenten in onze bedrijfsprocessen worden verkleind en beheersbaar worden gemaakt.

Datagedreven werken, AI, Algoritmeregister

Het slimmer gebruik maken van gegevens stelt ons als gemeente in staat om betere beslissingen te nemen en effectiever en efficiënter te handelen. Vanaf 2025 worden de resultaten van het programma Datagedreven sturen in de lijnorganisatie voortgezet. We voegen de rol toe van *Chief Data Officer* (CDO) en gaan verder met de inrichting van een centraal gegevensplatform.

De snelle opkomst van kunstmatige intelligentie (AI) geeft urgentie om hier kennis over op te bouwen en te zorgen voor heldere randvoorwaarden, procedures en richtlijnen. We bereiden ons voor op nieuwe Europese wetgeving (AI Act, Data Act), de implementatie van het Algoritmeregister en maatregelen op het gebied van ethiek.

Extra capaciteit Public Affairs

Omdat Ede geen voorzittersrol meer vervult in de G40 themagroep Zorg, Jeugd en Onderwijs, is ondersteuning hierop niet langer nodig en dus ook stopgezet.

Programma Dienstverlening

In 2024 wordt de Visie op Dienstverlening vastgesteld en gaan we het uitvoeringsprogramma om de dienstverlening te moderniseren en te verbeteren verder uitwerken. De basis van de Visie is: Dienstverlening in Ede is Dichtbij en Duidelijk. Dit wordt vertaald naar een pro-actieve dienstverlening: wij zijn er als je ons nodig hebt (dichtbij), je weet altijd waar je moet zijn als je ons nodig hebt én wij beloven dat je snel een helder antwoord krijgt op je vragen (duidelijk). Richtinggevend naast de eigen ambities is ook nieuwe wetgeving, zoals de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer, Digitale handtekening, Wet open overheid, eID en regelgeving op het gebied van digitale toegankelijkheid. Om dit allemaal mogelijk te maken is onder meer een samenhangend geheel van ICT-systemen, dienstverleningsprocessen en een pro-actieve dienstverleningscultuur nodig. De meest zichtbare investering zit in de ICT-middelen (onder meer het zaakstelsel, e-formulieren, koppelingen met back-office systemen, afsprakensysteem, persoonlijke pagina/portaal voor inwoners etc.).

5. Actualisatie

Tabel 5.1 Actualisatie

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Programma 2						
Subsidieregeling Hartveilig Ede	2	18 V	50 V	50 V	50 V	50 V
Programma 3						
Bijstandsmiddelen Participatiewet (BUIG-middelen)	3	1.000 N	pm	pm	pm	pm
Studietoelage	3	135 N	135 N	pm	pm	pm
Crisisnoodopvang	3	-	-	-	-	-
Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne	3	-	-	-	-	-
Programma 4						
Nieuwe jaarschijf: Verkeerskrediet 2027	4	-	-	-	-	19 N
Nieuwe jaarschijf: Vervanging verkeersregelinstallaties 2027	4	-	-	-	-	15 N
Programma 5						
Verwerven stikstofruimte	5	1.800 N	-	-	-	-
Programma 7						
Nieuwe jaarschijf: Areaal openbare ruimte	7	-	-	-	-	95 N
Reservering nieuwe jaarschijf: Vervanging openbare ruimte	7	-	-	-	-	288 N
Programma 8						
Vrijval kapitaallasten	8	1.142 V	443 V	326 V	286 V	354 V
OZB - areaaluitbreiding	8	965 V	965 V	965 V	965 V	965 V
OZB - verevening gemeentefonds areaaluitbeiding.	8	772 N	772 N	772 N	772 N	772 N
Vergoedingen fractievoelers	8	50 N	50 N	50 N	50 N	50 N
Structureel ophogen budget Verkiezingen	8	158 N	183 V	123 N	123 N	123 N
Totaal		1.791 N	684 V	396 V	356 V	7 V

Programma 2

Subsidieregeling Hartveilig Ede

€ 18.000 V

In de Programmabegroting 2023-2026 is voor 2024 € 75.000 en voor 2025 en verder € 107.000 vrijgemaakt om te komen tot een dekkend AED-netwerk en om dit te borgen. In de loop van 2023 is de subsidiereregeling Hartveilig Ede vastgesteld waar deze doelstelling in verwerkt is. Deze regeling, in samenwerking met de stichting Hartveilig Ede, kan dit bereiken met een lager budget dan beschikbaar. Het gevolg is een vrijval van € 18.000 in 2024 en € 50.000 vanaf 2025 en verder.

Programma 3

Bijstandsmiddelen Participatiewet (BUIG-middelen)

€ 1.000.000 N

Bijstandsverlening is een opneinderegeling. De gemeente Ede is meerjarig een nadeelgemeente. Dit betekent dat, ondanks dat het bijstandsbestand daalt, Ede onvoldoende vanuit de BUIG-middelen voor de kosten van bijstandsverlening wordt gecompenseerd. Voor 2024 is de prognose dat bovenop de begroting een nadeel van € 1.000.000 wordt voorzien. Hierbij gaan wij uit van een verwachte daling van het bijstandsbestand van 1% en per uitkering een gemiddelde kostprijs van € 1.511 per maand. Dit zorgt voor totale kosten van € 31.700.000.

Studietoelage

€ 135.000 N

De studietoelage (ST) is een wettelijk verplichte financiële ondersteuning vanuit de gemeente voor studenten met een beperking of chronische ziekte die niet in staat zijn om naast hun studie te werken. De afgelopen jaren is het budget telkens fors overschreden. De oorzaken hiervan zijn het toegenomen aantal aanvragers en het gestegen maandelijks toeslagbedrag. Tot op heden werd de overschrijding opgevangen binnen het budget voor

minimaregelingen, waar komende jaren naar verwachting geen ruimte meer voor is. De verwachting is dat de kosten de komende jaren zullen stabiliseren of nog iets zullen stijgen. Met de claim van € 135.000 per jaar hebben we op deze post weer een reëel begroot bedrag staan.

Crisisnoodopvang € 2.300.000 N

Crisisnoodopvang - dekking bijdrage COA € 2.300.000 V

Op 8 februari 2024 heeft de raad kennisgenomen van het voornemen van het college van B en W om de crisisnoodopvang aan de Galvanistraat te verlengen voor 1 jaar van 1 maart 2024 tot 1 maart 2025. De gemeente biedt op deze locatie opvang aan maximaal 111 asielzoekers. De gemeente maakt kosten voor het exploiteren van de crisisnoodopvang. Dit zijn kosten voor onder andere huur, servicekosten, beveiliging, catering en inhuur personeel. De gemeente wordt in de kosten van de crisisnoodopvang gecompenseerd door het COA conform de bepalingen in de handreiking Crisisnoodopvang. Uitgangspunt van de financiële tegemoetkoming aan gemeenten is dat zij financieel geen nadeel ondervinden van het aanbieden van de crisisnoodopvang.

Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne € 9.100.000 N

Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne - dekking bijdrage Rijk € 9.100.000 V

Gemeente Ede biedt sinds 3 maart 2022 gemeentelijke opvang aan ontheemden uit Oekraïne. De opvang van ontheemden uit Oekraïne betekent in de eerste plaats dat de gemeente zorgt voor basisvoorzieningen zoals huisvesting en catering. Ook krijgen vluchtelingen de nodige faciliteiten rondom onderwijs, zorg en inkomen. De uitgaven die worden gedaan in het kader van de gemeentelijke opvang van ontheemden uit Oekraïne worden gecompenseerd vanuit de bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne. Met de regeling verstrekt en betaalt het Rijk een voorschot van het aantal opvangplekken dat een gemeente in een boekjaar verwacht te realiseren maal het normbedrag van € 61 per gerealiseerde opvangplek per dag. De verwachte rijksbijdrage op basis van het aantal opvangplekken, de periode van de opvang en het normbedrag van € 61 bedraagt € 9,1 miljoen in 2024.

Programma 4

Nieuwe jaarschijf: Verkeerskrediet 2027 € 19.000 N

Bij de Perspectiefnota 2012-2015 is besloten jaarlijks € 400.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van mobiliteitsprojecten voor verschillende modaliteiten. Deze projecten zijn van belang voor een goede bereikbaarheid en dragen bij aan een verhoging van de verkeersveiligheid en een verbetering van de leefbaarheid. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2027 een krediet van € 400.000 beschikbaar te stellen, wat zich vertaalt in een jaarlijkse kapitaallast van € 19.000 vanaf 2028

Nieuwe jaarschijf: Vervanging verkeersregelinstallaties 2027 € 15.000 N

Om de vervanging van vri's binnen de gemeente te borgen is bij de Perspectiefnota 2018-2021 besloten jaarlijks een krediet beschikbaar te stellen. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2027 een krediet van € 162.412 (oorspronkelijke € 145.000 inclusief indexatie) beschikbaar te stellen, wat zich vertaalt in een jaarlijkse kapitaallast van € 15.000 vanaf 2028.

Programma 5

Verwerven stikstofruimte € 1.800.000 N

Op dit moment doet de kans zich voor om stikstofruimte aan te kopen. Hiermee is het mogelijk om compensatie te bieden aan de realisatie van een groot aantal ruimtelijke projecten binnen de gemeente Ede waar extern salderen noodzakelijk is. De verwerving van deze stikstofruimte en de beëindiging van een agrarische onderneming is in de afrondende fase. Het betreft hier geen aankoop van grond maar een

functiewisseling en bedrijfsbeëindiging waarbij stikstofruimte ingezet kan worden ten behoeve van extern salderen. De aankoop maakt onderdeel uit van de ontwikkel en investeringsstrategie (zie hoofdstuk 3.5)

Programma 7

Nieuwe jaarschijf: Areaal openbare ruimte € 95.000 N

De jaarlijkse groei van de gemeente Ede leidt op een aantal beleidsterreinen tot autonome lastenstijgingen. Op basis van eerdere besluitvorming wordt hiermee ook voor 2028 voor beheer openbare ruimte rekening gehouden.

Reservering nieuwe jaarschijf: Vervanging openbare ruimte € 288.000 N

Bij de Perspectiefnota 2016-2019 is besloten ingaande 2016 voor een periode van 10 jaar een jaarlijks krediet beschikbaar te stellen voor de toename van investeringen in de vervanging openbare ruimte (voor de periode 2023-2026 een bedrag van € 5 miljoen). Bij de Voorjaarsbrief 2024-2027 is hiertoe voor de laatste keer (tiende jaar) een krediet toegekend. Welk structureel bedrag vanaf 2027 benodigd is om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden, conform de vastgestelde kaders van de gemeenteraad, wordt uitgewerkt en meegenomen in het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) welke in het najaar van 2024 aan de raad wordt voorgelegd. Vooruitlopend wordt in deze perspectiefnota een reservering gedaan van € 288.000 in 2028 om de kapitaallasten op te kunnen vangen. Deze reservering zal worden herzien bij de vaststelling van het IBOR.

Programma 8

Vrijval kapitaallasten € 1.142.000 V

Afsluiting en fasering van investeringen leiden tot vrijval en/of verschuiving van kapitaallasten. Uitstel leidt met name in de eerste jaren tot een forse vrijval. Het betreft onder meer Spoorzone, Parklaan en diverse temporisering van het fietsplan.

OZB - areaaluitbreiding € 965.000 V

OZB - verevening gemeentefonds areaaluitbreiding € 772.000 N

Door areaaluitbreiding stijgt de structurele opbrengst van de onroerendzaakbelasting met € 965.000. De toegenomen waarde vertaalt zich in een verevening van de algemene uitkering. Dit zorgt voor een nadelig effect van € 772.000. Het netto-effect van de areaaluitbreiding wordt hierdoor € 193.000 voordelig.

Vergoedingen fractievolgers € 50.000 N

Het aantal PDE's is de laatste jaren toegenomen waardoor ook de vergoeding aan de fractievolgers stijgt. De begroting is hier nog niet op aangepast.

Structureel ophogen budget Verkiezingen € 158.000 N

In de Programmabegroting 2023-2026 is het budget voor Verkiezingen structureel verhoogd met € 93.000 naar € 223.000. Toch constateren we dat door de verscherpte procedures voor controle van de tellingen, de centrale telling en vaststelling van de uitslag structureel meer capaciteit en faciliteiten vragen. Feitelijk is het tellen naast het tellen op de avond van de verkiezing uitgebreid met een extra dag. Naast dat we ook zijn geconfronteerd met een forse stijging van de portikosten investeren we in 2024 incidenteel in de toegankelijkheid van de stembureaus door middel van voorzieningen voor mensen met een visuele beperking, bereikbaarheid en toegankelijkheid van stemhokjes voor mensen die slecht ter been zijn. Omdat voor 2025 op dit moment geen verkiezingen gepland staan, valt dan een deel van het budget (op de vaste lasten na) vrij.

6. Ombuigingen vanaf ravijnjaar 2026

In hoofdstuk 3 van deze perspectiefnota heeft u kunnen lezen dat in 2028 de algemene reserve bijna geheel benut wordt als gevolg van de structurele tekorten in de meerjarenbegroting. Dit betekent dat we vanaf 2026 moeten ombuigen. Volgend jaar ligt er bij de Perspectiefnota 2026-2029 een pakket voor aan -door de raad af te wegen- maatregelen waaruit deze ombuigingen gerealiseerd kunnen worden.

Onze goede financiële positie stelde ons in staat ombuigingsmaatregelen uit te stellen. Maar dat wordt onontkoombaar de komende jaren met oog op 'het ravijn'. Het onlangs gepresenteerde hoofdlijnenakkoord 'Hoop, lef en trots' houdt de miljardenkorting op gemeenten vanaf 2026 in stand. Op basis van dit akkoord adviseert de VNG gemeenten nu zich voor te bereiden op ombuigingen.

Artikel 189 van de gemeentewet schrijft voor dat de begroting van het eerste begrotingsjaar structureel en reëel (begroting geschoond van incidentele inkomsten en uitgaven) in evenwicht is. Voor begrotingsjaar 2025 voldoen we aan dit criterium. Met de huidige inzichten, en zonder demping van het ravijn, gaan we hier vanaf 2026 echter niet meer aan voldoen. Om in 2029 wel een sluitende begroting op te leveren moeten we in de Perspectiefnota 2026-2029 ombuigingen opnemen. In dit hoofdstuk beschrijven we de uitgangspunten voor deze ombuigingsopdracht. Deze uitgangspunten worden uitgewerkt in een plan van aanpak. Bij het opstellen van dit plan van aanpak betrekken wij graag de raadswerkgroep Begroting & Verantwoording. Het plan van aanpak stelt het college rond de zomer vast; de raad wordt hierover geïnformeerd.

Bandbreedte ombuigingsopdracht € 20 tot € 30 miljoen

We staan voor een flinke opgave die impact gaat hebben op voorzieningen in Ede. Gezien het tekort in 2028 is een minimale omvang van € 20 miljoen noodzakelijk. Om financieel gezond te zijn, en ook in de toekomst te kunnen blijven investeren in Ede en voorbereid te zijn op onvoorziene knelpunten, is een maatregelenpakket met een bandbreedte tussen de € 20 tot € 30 miljoen nodig. Deze bovengrens van € 30 miljoen biedt de mogelijkheid om een pakket aan ombuigingen voor te leggen waarin de gemeenteraad nog keuzes kan maken.

Gefaseerd ombuigen

Voor de ombuigingen trekken we de periode uit tot de volgende perspectiefnota, deze tijd is nodig om een goed doordacht pakket aan ombuigingsmaatregelen op te stellen. Dit pakket zal keuzes bevatten om maatregelen gefaseerd in te laten gaan, dus oplopend vanaf 2026 en zorgend voor een volledig sluitende begroting vanaf uiterlijk 2029. De wet verplicht immers, indien het eerste begrotingsjaar niet sluitend is, in het meerjarenperspectief toe te werken naar een sluitende begroting.

Zoekrichtingen ombuigingen

De hele begroting maakt onderdeel uit van de zoekrichtingen voor de ombuigingen, er zijn geen heilige huisjes. We kijken kritisch naar onze uitgaven, waarbij ook onze verbonden partijen en subsidierelaties een (evenredige) bijdrage leveren. Voor houdbare financiën is het onontkoombaar om onze inkomsten te betrekken bij de ombuigingen. Er ligt een directe relatie tussen de mate van ombuigen en het verhogen van inkomsten (lasten voor inwoners en bedrijven). Hierbij houden we de optie open om de inkomsten, zoals de OZB, al met ingang van 2025 te verhogen. Lastenverzwaring voor onze inwoners willen we, waar mogelijk, stapsgewijs invoeren. Het totaalpakket van de ombuigingen zal uiteindelijk een mix zijn van:

- Takendiscussie;
- efficiency;
- ambitieniveau;
- inkomstenverhoging (heffingen/leges; belastingen; dienstverlening voor derden; etc.).

Ook de bestaande reserves worden betrokken bij de ombuigingen.

Communicatie

Communicatie over het ombuigingsproces koppelen we zo veel mogelijk aan de bestaande Planning & Control-cyclus in de raad en daarbij kunnen we ontwikkelingen aangaande de gemeentefinanciën blijven betrekken. Het ombuigingsproces wordt een vast agendapunt in de raads werkgroep Begroting & Verantwoording. Via de genoemde kanalen halen we input vanuit de raad.

7. Bijlagen

Bijlage 1A - Overzicht mutaties

Financieel beeld (hoofdstuk 3)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Financieel kader					
A: Vertrekpunt Perspectiefnota 2025-2028 (tabel 3.1)	2.413 N	581 V	14.379 N	13.249 N	13.393 N
B: Act. Algemene uitkering/stelposten (hoofdstuk 3.2)	2.823 V	2.855 V	8.349 V	4.966 V	4.263 V
C: Nieuw beleid/knelpunten (hoofdstuk 4)	7.244 N	11.634 N	10.889 N	9.051 N	8.329 N
D: Actualisatie (hoofdstuk 5)	1.791 N	684 V	396 V	356 V	7 V
E: Vrijval reserves (hoofdstuk 3.4)	N	602 V	N	N	N
Saldo Perspectiefnota 2025-2028 (A t/m E)	8.624 N	6.912 N	16.523 N	16.978 N	17.452 N

Nieuw beleid/knelpunten (hoofdstuk 4)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Bijdrage herbouw kantine Advendo Ederveen	1	300 N	-	-	-	-
Aanleg kunstgras Advendo Ederveen	1	-	-	-	61 N	61 N
Vervangen hockeyveld MHC Ede	1	-	25 N	69 N	69 N	69 N
Renovatie wielerved	1	23 N	-	22 N	22 N	22 N
Uitbreiding overdekt zwembad	1	-	7 N	260 N	1.191 N	1.830 N
Extra middelen Sportservice de Vallei voor stijging energie- en loonkosten	1	500 N	350 N	300 N	250 N	250 N
Bibliotheekvoorziening Dorpshuis Otterlo	1	-	240 N	55 N	55 N	55 N
Continuering programmering Openluchttheater (OLT)	1	-	-	75 N	75 N	75 N
Uitvoeringsprogramma cultuur en voorzieningen	1	-	200 N	200 N	200 N	200 N
Nieuwbouw Koning Davidschool	1	15 N	24 N	62 N	62 N	62 N
Uitbreiding Veldhuizerschool	1	-	19 N	65 N	65 N	65 N
Verbouwingskosten Nieuwkomers ISK VO Zandlaan 29a	1	-	95 N	95 N	95 N	95 N
Verbouwingskosten Nieuwkomers ISK VO Zandlaan 29a - dekking reserve	1	-	95 V	95 V	95 V	95 V
Strategisch Huisvestingsplan jaarschijf 2028	1	-	-	-	-	204 N
Subtotaal programma 1		838 N	865 N	1.108 N	2.050 N	2.893 N
Activiteitenruimte de Zicht Ederveen	2	-	-	42 N	42 N	42 N
Renovatie de Schakel	2	-	-	19 N	19 N	19 N
De Commanderie Bennekom	2	-	9 N	62 N	-	-
Wijkhuis Ede West	2	-	22 N	18 N	18 N	18 N
Uitloopschalen CAO Sociaal Werk (welzijn)	2	-	235 N	235 N	235 N	235 N
Subtotaal programma 2			266 N	376 N	314 N	314 N
Inkoop 2025 Wmo - Ambulante Ondersteuning	3	-	1.150 N	1.150 N	1.150 N	1.150 N
Edese stadspas	3	-	245 N	97 N	97 N	97 N
Knooppunt Jeugdhulpregio FoodValley	3	255 N	417 N	417 N	417 N	417 N
Jeugdhulp	3	5.216 N	5.682 N	5.281 N	4.807 N	4.259 N
Jeugdhulp - besparingen	3	-	500 V	1.250 V	2.000 V	2.750 V
Jeugdhulp - aanvullende besparingen	3	-	pm	pm	pm	pm
Aanbesteden software voor het Sociaal Domein	3	40 N	310 N	150 N	-	-
Subtotaal programma 3		5.511 N	7.304 N	5.845 N	4.471 N	3.173 N
Verkeersveilige inrichting gebiedsontsluitingswegen	4	-	-	80 N	96 N	94 N
Agenda Fiets 2040	4	-	305 N	194 N	94 N	95 N
Eenmalige inrichtingskosten Doornboshoeve/volkstuinen	4	49 N	-	-	-	-
Subtotaal programma 4		49 N	305 N	274 N	190 N	189 N
Inzet milieustrategie met focus op VTH	5	-	159 N	159 N	159 N	159 N
Incidentele inzet op niet benutte milieuvergunningen	5	50 N	200 N	-	-	-

Nieuw beleid/knelpunten (hoofdstuk 4)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
veehouderij (latente ruimte)						
Edeseweg Wekerom	5	-	-	125 N	124 N	122 N
Gebiedsontwikkeling Goudsberg	5	-	-	-	-	-
Grondwaardesprong bij plaatsing windmolens	5	-	-	-	-	-
Actief Grondbeleid landelijk gebied	5	-	500 N	500 N	-	-
Positionering en doorontwikkeling Natuurcentrum Veluwe	5	23 N	93 N	86 N	18 N	18 N
Aanvraag fase 2 Ontwikkelkader Ede-stad	5	255 N	218 N	-	-	-
Herijken stationskwartier Ede-Wageningen	5	250 N	-	-	-	-
Woningbouwfonds & actieve regierol woningbouw	5	-	pm	pm	-	-
Benutten bestaande voorraad en optimalisatie van bestaande woningbouwproces	5	-	175 N	175 N	-	-
Gebiedsproces Otterlo (uitvoering)	5	-	178 N	111 N	-	-
Gebiedsproces Otterlo (uitvoering) - structureel	5	-	-	15 N	15 N	15 N
Omzetting reserve Bodem (R480) naar structureel budget	5	348 V	4 N	4 N	4 N	4 N
Subtotaal programma 5		230 N	1.527 N	1.175 N	320 N	318 N
Begroting 2025 VGGM	6	-	170 N	144 N	101 N	101 N
Toepassing Wet Bibob	6	48 N	145 N	145 N	145 N	145 N
Subtotaal programma 6		48 N	315 N	289 N	246 N	246 N
VPB reclameopbrengsten	7	-	-	-	-	-
Vervangingsbudget wagenpark en laadinfra	7	-	430 V	150 N	150 N	150 N
Bijdrage wegenonderhoud aan verkeersprojecten	7	112 N	-	-	-	112 V
Watertappunten in Ede-Stad	7	-	6 N	11 N	11 N	11 N
Fietspaden buitengebied	7	-	-	12 N	154 N	152 N
Subtotaal programma 7		112 N	425 V	173 N	315 N	201 N
Vastgoed - molenroedes 3 molens	8	-	-	20 N	20 N	20 N
Vastgoed - ventilatieproblematiek kinderdagverblijf Lunteren	8	-	-	-	-	-
Vastgoed - Taxatie herbouwwaarde portefeuille vastgoed	8	130 N	-	-	-	-
PZ - Paspoortpiek	8	178 N	178 N	178 N	178 N	178 N
JIS - WOO extra capaciteit	8	-	71 N	122 N	122 N	122 N
Gemoderniseerd taxatieverslag en Belastingapplicatie	8	60 N	60 N	60 N	60 N	60 N
Diversen (wettelijke verplichtingen en bestandsverbetering/-verrijking) GIO & BEL	8	140 N	25 N	-	-	-
Informatieveiligheid	8	-	525 N	425 N	425 N	425 N
Datagedreven werken, AI, Algoritmeregister	8	-	170 N	370 N	340 N	190 N
Extra capaciteit Public Affairs	8	52 V	52 V	26 V	-	-
Programma Dienstverlening	8	-	500 N	500 N	-	-
Subtotaal programma 8		456 N	1.477 N	1.649 N	1.145 N	995 N
Totaal		7.244 N	11.634 N	10.889 N	9.051 N	8.329 N

Actualisatie (hoofdstuk 5)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Programma 2						
Subsidieregeling Hartveilig Ede	2	18 V	50 V	50 V	50 V	50 V
Programma 3						
Bijstandsmiddelen Participatiewet (BUIG-middelen)	3	1.000 N	pm	pm	pm	pm
Studietoelage	3	135 N	135 N	pm	pm	pm
Crisisnoodopvang	3	-	-	-	-	-
Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne	3	-	-	-	-	-
Programma 4						
Nieuwe jaarschijf: Verkeerskrediet 2027	4	-	-	-	-	19 N
Nieuwe jaarschijf: Vervanging verkeersregelinstallaties 2027	4	-	-	-	-	15 N
Programma 5						
Verwerven stikstofruimte	5	1.800 N	-	-	-	-
Programma 7						
Nieuwe jaarschijf: Areal openbare ruimte	7	-	-	-	-	95 N
Reservering nieuwe jaarschijf: Vervanging openbare ruimte	7	-	-	-	-	288 N
Programma 8						
Vrijval kapitaallasten	8	1.142 V	443 V	326 V	286 V	354 V
OZB - areaaluitbreiding	8	965 V	965 V	965 V	965 V	965 V
OZB - verevening gemeentefonds areaaluitbeiding.	8	772 N	772 N	772 N	772 N	772 N
Vergoedingen fractievolgers	8	50 N	50 N	50 N	50 N	50 N
Structureel ophogen budget Verkiezingen	8	158 N	183 V	123 N	123 N	123 N
Totaal		1.791 N	684 V	396 V	356 V	7 V

Bijlage 1B - Overzicht programmaplannen

Programma	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
01 Maatschappelijke voorzieningen				
Lasten	30.906 N	30.075 N	29.164 N	29.127 N
Baten	834 V	796 V	201 V	201 V
Saldo	30.073 N	29.278 N	28.963 N	28.926 N
Storting reserves	250 N	212 N	212 N	211 N
Onttrekking reserves	2.211 V	233 V	263 V	233 V
Saldo resultaat	28.111 N	29.257 N	28.911 N	28.904 N
02 Preventieve ondersteuning				
Lasten	45.112 N	44.416 N	40.973 N	40.865 N
Baten	11.115 V	10.671 V	7.403 V	7.403 V
Saldo	33.997 N	33.745 N	33.570 N	33.462 N
Storting reserves	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserves	322 V	322 V	322 V	322 V
Saldo resultaat	33.675 N	33.423 N	33.248 N	33.140 N
03 Individuele ondersteuning				
Lasten	150.295 N	148.739 N	148.518 N	148.372 N
Baten	32.930 V	34.236 V	34.236 V	34.236 V
Saldo	117.365 N	114.504 N	114.282 N	114.136 N
Storting reserves	4.156 N	4.165 N	4.165 N	4.165 N
Onttrekking reserves	263 V	270 V	271 V	271 V
Saldo resultaat	121.258 N	118.398 N	118.175 N	118.029 N
04 Economie en Mobiliteit				
Lasten	17.702 N	11.721 N	17.916 N	15.915 N
Baten	11.418 V	6.294 V	12.507 V	10.538 V
Saldo	6.284 N	5.427 N	5.409 N	5.376 N
Storting reserves	31 V	32 V	32 V	32 V
Onttrekking reserves	130 V	30 V	30 V	11 V
Saldo resultaat	6.123 N	5.366 N	5.348 N	5.333 N
05 Ruimtelijke ontwikkeling				
Lasten	48.452 N	44.578 N	35.405 N	36.273 N
Baten	37.284 V	35.989 V	27.101 V	26.970 V
Saldo	11.167 N	8.589 N	8.305 N	9.304 N
Storting reserves	2.979 N	2.982 N	2.966 N	2.299 N
Onttrekking reserves	1.578 V	556 V	362 V	366 V
Saldo resultaat	12.569 N	11.015 N	10.908 N	11.237 N
06 Veiligheid				
Lasten	15.399 N	15.195 N	14.953 N	14.842 N
Baten	754 V	754 V	754 V	754 V

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Saldo	14.645 N	14.441 N	14.199 N	14.088 N
Storting reserves	0 N	103 N	142 N	142 N
Onttrekking reserves	45 V	0 N	0 N	0 N
Saldo resultaat	14.601 N	14.544 N	14.341 N	14.230 N
07 Kwaliteit leefomgeving				
Lasten	47.289 N	47.842 N	48.023 N	47.978 N
Baten	17.973 V	19.242 V	19.069 V	19.484 V
Saldo	29.315 N	28.600 N	28.954 N	28.494 N
Storting reserves	2.602 N	2.587 N	2.263 N	2.289 N
Onttrekking reserves	761 V	963 V	615 V	241 V
Saldo resultaat	31.156 N	30.224 N	30.602 N	30.542 N
08 Bestuur en Organisatie				
Lasten	88.954 N	97.990 N	109.713 N	109.981 N
Baten	332.825 V	321.040 V	333.289 V	333.343 V
Saldo	243.871 V	223.050 V	223.576 V	223.362 V
Storting reserves	27.451 N	16.592 N	17.005 N	16.830 N
Onttrekking reserves	31.073 V	35.768 V	34.962 V	34.883 V
Saldo resultaat	247.493 V	242.226 V	241.534 V	241.414 V
Totaal				
Lasten	444.109 N	440.556 N	444.665 N	443.352 N
Baten	445.133 V	429.022 V	434.560 V	432.929 V
Saldo	1.024 V	11.534 N	10.106 N	10.424 N
Storting reserves	37.406 N	26.610 N	26.720 N	25.904 N
Onttrekking reserves	36.382 V	38.143 V	36.826 V	36.328 V
Saldo resultaat	0 N	0 N	0 N	0 N

Bijlage 1C - Overzicht actuele begroting 2024

Programma	Bedragen x € 1.000	
	Begroting 2024	Actuele begroting 2024
01 Maatschappelijke voorzieningen		
Lasten	27.479 N	30.150 N
Baten	834 V	1.128 V
Saldo	26.645 N	29.022 N
Storting reserves	259 N	707 N
Onttrekking reserves	770 V	1.281 V
Saldo resultaat	26.134 N	28.447 N
02 Preventieve ondersteuning		
Lasten	40.826 N	46.474 N
Baten	7.452 V	11.770 V
Saldo	33.374 N	34.704 N
Storting reserves	0 N	0 N
Onttrekking reserves	322 V	2.398 V
Saldo resultaat	33.052 N	32.306 N
03 Individuele ondersteuning		
Lasten	145.349 N	155.671 N
Baten	28.668 V	34.411 V
Saldo	116.681 N	121.260 N
Storting reserves	4.424 N	3.956 N
Onttrekking reserves	1.128 V	982 V
Saldo resultaat	119.977 N	124.233 N
04 Economie en Mobiliteit		
Lasten	21.427 N	17.702 N
Baten	14.751 V	9.708 V
Saldo	6.676 N	7.994 N
Storting reserves	354 N	31 V
Onttrekking reserves	861 V	1.047 V
Saldo resultaat	6.169 N	6.916 N
05 Ruimtelijke ontwikkeling		
Lasten	63.016 N	83.852 N
Baten	49.450 V	66.494 V
Saldo	13.566 N	17.358 N
Storting reserves	4.628 N	4.236 N
Onttrekking reserves	5.975 V	6.748 V
Saldo resultaat	12.219 N	14.846 N
06 Veiligheid		
Lasten	16.381 N	16.881 N
Baten	609 V	754 V

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2024	Actuele begroting 2024
Saldo	15.773 N	16.127 N
Storting reserves	0 N	0 N
Onttrekking reserves	45 V	375 V
Saldo resultaat	15.728 N	15.752 N
07 Kwaliteit leefomgeving		
Lasten	46.459 N	47.708 N
Baten	17.217 V	17.386 V
Saldo	29.242 N	30.323 N
Storting reserves	2.864 N	3.026 N
Onttrekking reserves	1.113 V	1.841 V
Saldo resultaat	30.993 N	31.508 N
08 Bestuur en Organisatie		
Lasten	79.582 N	84.964 N
Baten	321.292 V	328.040 V
Saldo	241.710 V	243.075 V
Storting reserves	18.486 N	30.247 N
Onttrekking reserves	21.048 V	41.180 V
Saldo resultaat	244.272 V	254.008 V
Totaal		
Lasten	440.519 N	483.402 N
Baten	440.272 V	469.690 V
Saldo	247 N	13.712 N
Storting reserves	31.014 N	42.141 N
Onttrekking reserves	31.261 V	55.852 V
Saldo resultaat	0 N	0 N

Bijlage 2 - Overzicht reserves

Bedragen x € 1

Progr.	Cat.	I/S	Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Resultaat- bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat- bestemming	Rente	Bij	Af	Afschrij- vings- bijdrage	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028
1	4	I	R430	Onderwijs - Huisvesting	381.165	0	381.165	0	0	124.000	0	257.165	207.165	207.165	207.165	207.165
1	4	I	R440	Cultuur	250.641	0	250.641	0	56.887	178.000	0	129.528	102.175	103.062	73.949	74.836
1	4	I	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	973.235	121.000	1.094.235	19.149	447.205	60.000	0	1.500.589	24.103	17.730	11.245	4.647
1	4	I	R442	Kunstaankopen	553.947	0	553.947	0	50.000	220.150	0	383.797	121.297	158.797	196.297	233.797
1	4	I	R443	Monumenten	148.623	0	148.623	0	120.000	168.900	0	99.723	100.823	101.923	103.023	104.123
1	6	S	R647	Sporthof Ut Sporthuus	745.954	0	745.954	13.054	0	0	41.018	717.990	689.537	660.586	631.128	601.155
1	6	S	R660	Museum Oud Lunteren	30.135	0	30.135	527	0	0	1.370	29.292	28.434	27.561	26.672	25.768
1	6	S	R661	Kijk- en Luistermuseum	15.407	0	15.407	270	0	0	1.866	13.811	12.187	10.535	8.854	7.144
2	4	I	R433	Onderwijs - Achterstandsbeleid	1.862.819	0	1.862.819	0	0	1.862.819	0	0	0	0	0	0
3	4	S	R439	Legaat van Lagen	421.346	0	421.346	7.278	0	7.278	0	421.346	421.346	421.346	421.346	421.346
3	4	I	R456	Arbeidsmarkt Regio Foodvalley	3.491.580	0	3.491.580	0	269.500	0	0	3.761.080	3.762.580	3.764.080	3.765.580	3.767.080
3	4	I	R460	Maatschappelijke opvang	2.864.978	0	2.864.978	0	-12.416	456.172	0	2.396.390	2.457.803	2.519.214	2.580.625	2.642.036
3	4	I	R461	Geweld in afhankelijkheidsrelaties	1.180.299	0	1.180.299	0	0	25.900	0	1.154.399	1.128.499	1.095.599	1.061.699	1.027.799
3	4	I	R462	Opvang Beschermd Wonen	6.521.526	0	6.521.526	0	3.691.325	323.000	0	9.889.851	13.423.176	16.965.501	20.507.826	24.050.151
3	4	I	R463	Fonds impuls Sociaal Domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	4	I	R464	Opvang en begeleiding specifieke doelgroepen	6.672.384	3.238.000	9.910.384	0	0	922.000	0	8.988.384	8.664.384	8.436.384	8.436.384	8.436.384
4	4	I	R411	Parkeren	359.678	0	359.678	0	109.397	100.000	0	369.075	378.472	487.976	597.586	707.302
4	6	S	R681	Kapitaallasten Verkeer	205.561	0	205.561	3.598	0	0	9.754	199.405	193.249	187.093	180.936	174.779
4	6	S	R682	Kapitaallasten Parkeren	187.471	0	187.471	3.281	0	0	24.214	166.538	145.298	123.749	101.886	98.373
5	4	I	R475	Landschapsfonds	52.098	0	52.098	0	115.000	50.000	0	117.098	182.098	247.098	312.098	377.098
5	4	I	R477	Starters- en doorstromers	1.399.076	0	1.399.076	24.484	130.000	65.000	0	1.488.560	1.569.610	1.627.078	1.675.552	1.729.874
5	4	I	R478	Fonds Woningbouw	3.000.000	0	3.000.000	0	0	3.000.000	0	0	0	0	0	0
5	4	I	R479	Fonds Koopgarant Gemeente Ede	1.035.306	0	1.035.306	18.118	0	55.000	0	998.424	970.896	937.887	899.300	860.038
5	4	I	R480	Bodemsanering	352.058	0	352.058	0	26.000	0	0	378.058	404.058	430.058	456.058	482.058
5	6	S	R651	Reserve De Ginkel	1.620.000	0	1.620.000	28.350	1.020.000	63.266	0	2.605.084	2.506.729	2.407.939	2.308.700	2.207.830
5	6	S	R680	Structuurvisie Buitengebied	321.780	0	321.780	6.168	0	0	17.821	310.127	298.273	287.409	241.415	194.746

Progr.	Cat.	I/S	Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Resultaat- bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat- bestemming	Rente	Bij	Af	Afschrij- vings- bijdrage	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028
5	6	S	R683	R&T route structuren	162.198	0	162.198	2.838	0	0	25.089	139.947	117.844	95.890	74.089	52.443
6	4	I	R400	Overgangsrecht FLO	624.989	0	624.989	0	0	294.573	0	330.416	285.843	388.470	530.755	673.040
7	4	I	R417	Groot onderhoud openbare ruimte	2.584.109	0	2.584.109	0	229.813	1.295.492	0	1.518.430	1.157.539	572.590	330.556	330.556
7	4	I	R418	Bomenfonds	33.041	0	33.041	0	0	16.521	0	16.520	0	0	0	0
7	6	S	R605	Riolering buitengebied	5.009.843	0	5.009.843	87.672	0	0	369.917	4.727.598	4.445.353	4.163.109	3.880.864	3.725.629
8	1	I	R100	Algemene reserve	72.504.578	-1.439.693	71.064.885	0	28.027.005	29.098.375	0	69.993.515	71.186.525	56.955.078	43.853.049	29.916.853
8	2	S	R200	Algemene reserve - Begroting	6.620.841	0	6.620.841	115.865	0	115.865	0	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841
8	2	S	R201	Algemene reserve - Rente begroting	9.656.272	0	9.656.272	168.985	0	168.985	0	9.656.272	9.656.272	9.656.272	9.656.272	9.656.272
8	4	I	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	31.705	0	31.705	0	102.000	114.500	0	19.205	6.705	6.705	6.705	6.705
8	4	I	R492	BTW - Compensatiefonds	3.228.785	0	3.228.785	0	4.084.046	4.867.241	0	2.445.590	3.473.089	4.491.456	5.190.517	5.920.446
8	4	I	R493	Cofinanciering Edese Opgaven	4.191.062	0	4.191.062	0	0	1.794.760	0	2.396.302	1.996.302	1.996.302	1.996.302	1.996.302
8	4	I	R495	Overlopende verplichtingen	60.000	3.208.000	3.268.000	0	0	3.098.000	0	170.000	170.000	170.000	170.000	170.000
8	4	I	R498	Reserve steun en herstel Corona	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	4	I	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	5.413.482	0	5.413.482	0	0	572.706	0	4.840.776	4.223.346	4.223.346	4.223.346	4.223.346
8	5	S	R500	Bedrijfsmiddelen - Personeel	2.277.089	0	2.277.089	0	186.528	506.899	0	1.956.718	1.654.581	1.339.647	1.127.294	914.941
8	5	S	R501	Reserve algemene bedrijfskosten	1.205.480	0	1.205.480	0	0	753.861	0	451.619	451.619	451.619	451.619	451.619
8	5	S	R502	Reserve bedrijfsauto's	509.761	0	509.761	8.921	0	0	38.200	480.482	409.107	354.466	301.401	287.781
8	5	S	R503	Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	3.317.693	0	3.317.693	58.060	749.426	188.508	541.297	3.395.374	3.488.973	3.552.239	3.618.283	3.687.153
8	5	S	R504	Bedrijfsmiddelen - Automatisering	4.902.126	0	4.902.126	85.787	0	1.930.374	0	3.057.539	2.776.082	2.489.612	2.194.307	1.888.973
8	5	S	R506	Bedrijfsmiddelen - WGA en ZW	1.741.767	0	1.741.767	0	454.000	369.159	0	1.826.608	1.845.062	1.797.130	1.749.198	1.701.266
8	6	S	R621	Egalisatiereserve Kapitaallasten gemeentelijk vastgoed	11.906.837	0	11.906.837	214.740	364.000	0	747.574	11.738.003	11.195.844	10.644.198	10.082.900	9.538.836
8	6	S	R622	Egalisatiereserve Kapitaallasten OHW	2.349.999	0	2.349.999	34.756	0	398.756	0	1.985.999	1.952.436	1.915.543	1.878.004	1.839.808
8	4	I	R623	Reserve exploitatie vastgoed	583.920	0	583.920	0	1.018.895	461.119	307.080	834.616	1.096.511	1.358.245	1.621.348	1.884.451
				Totaal	173.562.644	5.127.307	178.689.951	901.901	41.238.611	53.727.179	2.125.200	164.978.084	166.002.066	154.468.528	144.362.974	133.922.790

Reservetype	Omschrijving	Reservetype	Omschrijving	Reservetype	Omschrijving
1	Algemene reserve	4	Overige bestemmingsreserve	7	Bestemmingsreserve grondbedrijf
2	Overige algemene reserve	5	Personeel- en bedrijfsreserve		
3	Bestemmingsreserve	6	Egalisatiereserve kapitaallasten		

Bijlage 3 - Overzicht voorzieningen

Bedragen x € 1

Progr.	Cat.	Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028
8	1	V101	Wethouderspens. en uitkeringen	5.143.847	0	0	0	5.143.847	5.143.847	5.143.847	5.143.847	5.143.847
8	1	V105	Wachtgeldverplichtingen	242.686	0	0	66.455	176.231	118.091	59.939	50.247	50.247
8	1	V106	Voorziening verlofsparen	312.382	0	0	0	312.382	312.382	312.382	312.382	312.382
8	2	V147	Onderhoud gem. vastgoedportefeuille	5.610.536	0	2.362.857	1.591.246	6.382.147	2.363.683	2.936.245	3.878.905	4.130.356
7	4	V162	Vervangingsinvesteringen riolering	26.815.529	1.206.699	3.612.311	9.464.000	22.170.539	18.510.613	15.176.636	14.430.940	13.956.330
3	1	V166	Liquidatie Permar	69.164	0	0	0	69.164	69.164	69.164	69.164	69.164
5	2	V167	Voorziening Afval	2.949.809	0	0	798.655	2.151.154	1.391.307	1.271.710	1.308.652	1.345.594
7	1	V163	Begraven	444.024	0	0	60.125	383.899	324.930	267.203	210.632	154.061
			Totaal	41.587.977	1.206.699	5.975.168	11.980.481	36.789.363	28.234.017	25.237.126	25.404.769	25.161.981

Categorie 1 - Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Categorie 2 - Voorzieningen ter egalisering van kosten

Categorie 3 - Voorzieningen voor risico's

Categorie 4 - Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Bijlage 4 - Kredietaanvragen

Nieuwe kredieten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Programma 1						
Aanleg kunstgras Advendo Ederveen, toplaag			350			350
Aanleg kunstgras Advendo Ederveen, midden/onderlaag			350			350
Vervangen hockeyveld MHC Ede		576				576
Renovatie wielerveding		95				95
Uitbreiding overdekt zwembad	300	11.000	11.000			22.300
Nieuwbouw Koning Davidschool - Grond School Veluwe Poort	625					625
Kraatsweg 11 uitbreiding schoolgebouw	843	843				1.686
Zandlaan 29a verbouwing ISK	1.500					1.500
Vorbereidingskosten Van Lodenstein				762		762
Tollenburg 15 Schoolgebouw				4.537		4.537
Programma 2						
Activiteitenruimte De Zicht Ederveen		371				371
Renovatie De Schakel		370				370
De Commanderie Bennekom	400	2.311	725			3.436
Wijkhuis Ede West	725	4.000				4.725
Wijkhuis Ede West, kinderdagverblijf	215	827				1.042
Programma 4						
Verkeersveilige inrichting gebiedsontsluitingswegen		1.650	350			2.000
Agenda Fiets 2040		675	525	50		1.250
Verkeerskrediet 2027				400		400
Vervanging verkeersregelinstanties 2027				162		162
Programma 5						
Edeseweg Wekerom		2.600				2.600
Gebiedsproces Otterlo (uitvoering)		310				310
Programma 7						
Vervangingsbudget wagenpark en laadinfra		1.020				1.020
Fietspaden buitengebied		500	2.700			3.200
Programma 8						
Vastgoed - molenroedes 3 molens		510				510
Totaal	4.608	27.658	16.000	5.911	0	54.177

Verhoging bestaande kredieten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Programma 1						
Nieuwbouw Koning Davidschool, gymzaal	419	1.000				1.419
Nieuwbouw Koning Davidschool, schoolgebouw	3.325	3.325				6.650
Totaal	3.744	4.325	0	0	0	8.069